Mór város integrált településfejlesztési stratégiája

1. számú módosítással egységes szerkezetben

II. STRATÉGIA

1. számú felülvizsgálat

2026. július

Jelen dokumentum Mór Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 1. számú felülvizsgálatához készült.

Felülvizsgálatot készítette: Equinox Consulting Kft.

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK 3

BEVEZETÉS 5

1 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI 7

1.1 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása 7

1.2 TEMATIKUS ÉS A TERÜLETI CÉLOK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK BEMUTATÁSA 11

2 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK 15

2.1 Akcióterületek kijelölése 15

2.2 Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása, a fejlesztések ütemezése 24

2.3 A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI AKCIÓK VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE ÉS ÜTEMEZÉSE 37

2.4 Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz 40

3 ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM 49

3.1 A szegregáció társadalmi jelenségeinek horizontális elemzése – a változások értékelése 49

3.2 A szegregáció területi vonatkozásai – a változások értékelése 51

3.3 Az antiszegregációs fejlesztési célok és beavatkozási javaslatok 53

4 A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI 55

4.1 Külső összefüggések 55

4.2 Belső összefüggések 59

5 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI 63

6 A MEGVALÓSÍTÁS ESZÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE 71

6.1A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK 71

6.2AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI 73

6.3Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok 75

6.4Monitoring rendszer kialakítása 78

7 MELLÉKLET 88

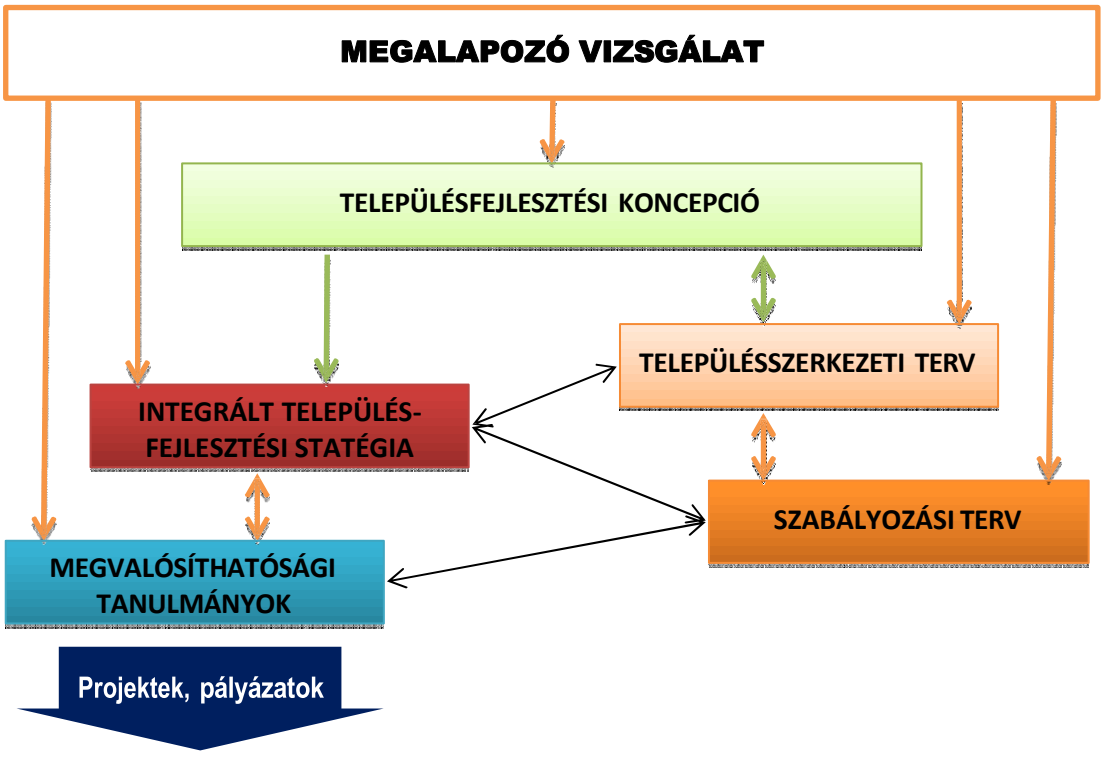
BEVEZETÉS

A Belügyminisztérium EU-s források igénybevételével a **járásszékhelyek** számára pénzügyi és szakmai támogatást nyújt a stratégiai tervezési feladatokhoz a „Fenntartható településfejlesztés a kis-, és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása ” című projekt keretében. Ennek eredményeként az ország összes járásszékhelyére egy időben, egymással párhuzamosan történik a korábbi IVS-ek felülvizsgálata, az Integrált Településfejlesztési Stratégiák (ITS) elkészítése a 314/2012. (XI.8) Kormányrendeletben foglaltaknak megfelelően.

A jelen aktualizálás célja, hogy Mór Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája összhangba kerüljön a 2021–2027-es fejlesztési időszakra készült Fenntartható Városfejlesztési Stratégiával (FVS), annak célrendszerével, beavatkozási logikájával, akcióterületi rendszerével, valamint a TOP Plusz forrásfelhasználási keretével. Az aktualizálás során az ITS eredeti szerkezete megmarad, ugyanakkor a releváns fejezetek az FVS módszertani és tartalmi logikája alapján kerülnek pontosításra és kiegészítésre.

A jogszabályi előírásokból, de a tervezési logikából is fakadóan az ITS egy **átfogó tervezési rendszer** egyik eleme. A rendszer alapelemeit és azok egymásra épülését az alábbi ábra foglalja össze.

1. ábra - A településfejlesztési és -rendezési tervek rendszere

A stratégia elkészítését részletes helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészekből álló **Megalapozó vizsgálat** előzte meg.

A **Megalapozó vizsgálat** számos tématerületet elemezve mutatja be a város térségi szerepkörét, társadalmi és gazdasági helyzetét, településrendezési hátterét, a stratégia-alkotás számára meghatározva a város és az egyes városrészek legfőbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a külső környezet városfejlesztési szempontból releváns jellemzőit. E munkafázis eredményeit külön dokumentumban összegeztük.

A **stratégia-alkotás** fázis a megalapozó vizsgálaton és a településfejlesztési koncepción túl a korábbi IVS-ben foglaltakra és megvalósításának tapasztalataira, továbbá az egyéb releváns helyi koncepciókra és programokra támaszkodott. A vizsgálat tárgyát képezte a stratégiában megfogalmazott fejlesztések összhangját a hatályos Településszerkezeti Tervvel is (ami szükség esetén a Szerkezeti Tervre vonatkozó módosítási javaslatokat is generálhat). Mindezek mellett a stratégia- alkotás fontos inputját jelentette a tervezési folyamatot végigkísérő partnerség (szakmai konzultációk, munkacsoport ülések, workshopok); a helyi társadalom, a gazdasági és civil szféra szereplői véleményének, elképzeléseinek megismerése.

A munka eredményeként megalkotott **Integrált Településfejlesztési Stratégia** jelen dokumentumban ölt testet. E stratégia a város **középtávú** fejlesztési irányait, célrendszerét, az ezek elérése érdekében tervezett beavatkozásokat, továbbá a megvalósítás és nyomon követés eszközeit és módszereit rögzíti. Legfontosabb célja, hogy stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő a következő 5-8 év városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét és jó alapot nyújtson a különböző pályázatok előkészítéséhez és támogatások megvalósításához.

A stratégia akkor válhat eredményessé, ha:

- annak segítségével a város ki tudja használni fejlődési potenciálját;
- olyan módon kerül kialakításra és aktualizálásra, hogy az illeszkedjen a 2021–2027-es európai uniós és hazai fejlesztéspolitikai keretekhez, különösen az FVS és a TOP Plusz forrásfelhasználási logikájához;
- a célok és azok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek, projektek a 2021–2027-es időszakban a rendelkezésre álló uniós és hazai támogatási lehetőségek kihasználásával megvalósíthatók;
- a városban a fejlesztések térben és időben egymással összehangoltan valósulnak meg;
- az ITS a városfejlesztés különböző szereplői közötti kommunikáció eszközévé válik;
- az abban foglalt kiszámítható, világos célrendszer révén a közszféra mellett a magánszféra fejlesztéseit is képes ösztönözni;
- ha a fejlesztési tervek kidolgozásánál folyamatosan használják és karbantartják a változások figyelembevételével.

1 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

1.1 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

Tekintettel a helyzetértékelésben feltárt adottságokra, a SWOT-elemzés eredményére, a stratégiai keretet alkotó dokumentumokra, valamint Mór Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájára, Mór város középtávú stratégiai célrendszere az alábbiak szerint határozható meg. A jelen aktualizálás célja, hogy az Integrált Településfejlesztési Stratégia célrendszere összhangban álljon az FVS-ben rögzített jövőképpel, stratégiai célokkal és beavatkozási logikával.

1.1.1 Jövőkép:

Mór a lakossága megtartásával továbbra is egy kellemes, élhető, 14-16 000 lakosú kisváros marad, mely őrzi és ápolja sajátos nemzetiségi hagyományait, fejlett ipari hátterére alapozva kedvező munkalehetőséget, stabil életkörülményeket kínál lakosai számára, melyet magas színvonalú közösségi szolgáltatásokkal kiegészítve megőrzi járási vezető szerepét.

1.1.2 A jelenlegi alaphelyzethez kapcsolódó átfogó cél:

Mór célja, hogy a lakosságszám megtartása, illetve mérsékelt növelése mellett kellemes, élhető kisváros maradjon, amely sajátos nemzetiségi hagyományaira, fejlett ipari hátterére, természeti és területi adottságaira, valamint járási központi szerepére építve biztosít magas életminőséget az itt élők számára.

Az átfogó cél részletesebben azt jelenti, hogy a város a jelenlegi kisvárosi hangulat és települési karakter megőrzése mellett törekszik a népességmegtartó képesség erősítésére, a fiatalok helyben tartására és letelepedésük támogatására, a minőségi munkalehetőségek bővítésére, valamint a diverzifikált ipari és szolgáltatási ágazatok számára kedvező működési környezet biztosítására. A város fejlesztése során fontos szempont a helyben foglalkoztatottak arányának növelése, a nemzetiségi hagyományok és a kulturális arculat erősítése, valamint a borkultúrára és az épített, természeti értékekre épülő turisztikai kínálat hatékonyabb hasznosítása. Mór járásszékhelyként a környező települések fejlesztésének koordinálásával és magas színvonalú közösségi szolgáltatások nyújtásával a térség fejlődését is támogatja.

1.1.3 Átfogó cél stratégiai elemei:

- A város lakosságszámának megtartása, illetve mérsékelt növelése.
- A fiatalok helyben tartása, a városba költözők letelepedésének támogatása, valamint a helyi foglalkoztatási lehetőségek erősítése.
- Minden korosztály számára jó életminőséget biztosító, élhető kisvárosi környezet fenntartása.
- Az idősek életminőségének, közösségi részvételének és aktív szerepvállalásának támogatása.
- A nemzetiségi hagyományok, a helyi identitás, a kulturális értékek és a borkultúra megőrzése és

erősítése.

- A gyorsan változó gazdasági és technológiai környezethez alkalmazkodni képes, rugalmas, többszintű vállalkozói szerkezet kialakításához szükséges területi, jogi, infrastrukturális és innovációs feltételek biztosítása.
- A diverzifikált gazdasági szerkezet, a fejlett kkv-szektor és a helyi munkavállalói bázis erősítése.
- A kulturális örökségre, a természeti értékekre, a borkultúrára és a helyi hagyományokra építő turisztikai kínálat fejlesztése.
- A humán, közösségi és térségi közszolgáltatások fejlesztése a lakossági igényekhez és a járásszékhelyi szerepkörhöz igazodva.
- Az épített és természeti környezet fenntartható fejlesztése, az energiahatékonysági, klímaalkalmazkodási és környezetvédelmi szempontok érvényesítése.
- A járási és térségi központi szerep erősítése, a környező településekkel való együttműködés fejlesztése.

Az átfogó cél reflektál a SWOT-elemzésből kirajzolódó legfontosabb beavatkozási területekre, valamint az FVS-ben rögzített fejlesztési irányokra. Ennek megfelelően a célrendszer egyszerre szolgálja Mór gazdasági versenyképességének erősítését, társadalmi megtartóerejének javítását, közszolgáltatásainak fejlesztését, környezeti fenntarthatóságát és térségi szerepének megerősítését.

1.1.4 Beavatkozási területek:

A három legfontosabb beavatkozási terület, vagyis az ITS stratégiai célterületei az FVS-sel összhangban továbbra is az alábbiak:

- Gazdaságfejlesztés: a vállalkozói környezet fennmaradásának és fejlődésének biztosítása
- Társadalom, emberi erőforrás fejlesztése: a lakosság hosszú távú társadalmi aktivitásának és jó életnívójának a fenntartása
- Épített és természeti környezet fejlesztése: az itt élő emberek életét és vállalkozások működését szolgálja ki és tegye könnyebbé.

1.1.5 Részcélok:

A három beavatkozási terület további részcélokra osztható. Az FVS célrendszerével összhangban a részcélok az alábbiak szerint határozhatók meg.

1.1.5.1 G1 - Diverzifikált gazdasági szerkezet, fejlett KKV-szektor, az innováció-vezérelt gazdaság

igényeihez igazodó, helyi munkavállalói bázis

- Versenyképes vállalkozások fejlődésének segítése, infrastrukturális és területi bővítés biztosításával
- Jelenlegi K + F tevékenységek megerősítése fejlesztésének elősegítése
- Minőségi foglalkoztatás bővítésének segítése

A részcél a város gazdasági alapjainak megerősítését, a gazdasági szerkezet diverzifikálását, a helyi kis- és középvállalkozások működési feltételeinek javítását, valamint az innovációvezérelt gazdasági működéshez szükséges helyi munkavállalói bázis erősítését szolgálja.

1.1.5.2 G2 –Idelátogatókat vonzó környezet, magas színvonalú turisztikai szolgáltatások és programok

- Csábító turistacélpont legyen a város, vonzza az aktív turizmus képviselőit.
- Borturizmus, a Móri Ezerjó széleskörű népszerűsítése.
- A turisztikai vonzerőleltár infrastrukturális és tartalmi elemeinek fejlesztése;
  - a bor- és gasztronómia turizmus,
  - az aktív (halász-, vadász-, lovas-, „bakancsos”, kerékpáros -) turizmus,
  - a vallás- kultúra- és épített örökség köré szerveződő turizmus,
  - valamint a konferencia- és wellness turizmus.
- Turisztikai desztináció fejlesztése;
  - a turizmus - helyi TDM szervezetet középpontba helyező - szervezésének a fejlesztése, az összehangoltság, az együttműködés feltételeinek megteremtése, a turisztikai desztináció monitoring és kutatási rendszerének kialakítása és működtetése
  - a külső kommunikáció fejlesztése, a turista-információs csatornák megerősítése, a desztinációs imázs egységesítése, erősítése
  - a turizmus aktorai közti belső kommunikáció, a szolgáltatások minőségének javítása, a
  - „vendégbarát” szemlélet előtérbe helyezése.

A részcél Mór turisztikai adottságainak jobb hasznosítását, a Móri Borvidékhez és a helyi kulturális, természeti és épített örökséghez kapcsolódó vonzerők fejlesztését, valamint a város turisztikai kínálatának szervezettebb, magasabb színvonalú megjelenítését szolgálja.

1.1.5.3 T1 - Gondoskodó város, a lakosság igényeihez igazodó humán közszolgáltatások

- Fiatalodjon a város, a fiatalok megtartása és letelepítése;
  - oktatási intézmények fejlesztése, korszerűsítése,
  - humán erőforrás fejlesztése a helyi gazdaság igényeihez igazodóan.
- Gondoskodás minden korosztályról, csecsemőtől az aggastyánig, aki vigyáz az itt élő lakosra és segít a szegregátumban élőknek a felzárkózásban;
  - szociális-egészségügyi ellátórendszer fejlesztése,
  - közművelődési és sportolási lehetőségek fejlesztése.

A részcél a lakosság életminőségének javítását, a humán közszolgáltatások hozzáférhetőségének és minőségének erősítését, valamint a helyi társadalmi aktivitás és kohézió fenntartását szolgálja. A fejlesztéseknek minden korosztály igényeire figyelemmel, a kisgyermekkortól az időskorig támogatniuk szükséges a város népességmegtartó képességét.

1.1.5.4 T2 - A térségközponti funkció fejlesztése, magas színvonalú közszolgáltatások

- Jó közszolgálat a társadalom jó szolgálata, a járás jó közérzete
- Egészséges életmód lehetőségei a sportolás és rekreáció biztosítása
- A belváros fejlesztése
- Szociális érzékenység, segítség a hátrányos helyzetűeknek
- Szerethető település, szerkezeti kialakításának fejlesztése

Zöldterület fejlesztése és megóvása.
A részcél Mór járásközponti szerepének megerősítését, a városi és térségi közszolgáltatások színvonalának javítását, valamint a belváros és a közösségi szolgáltatások fejlesztését szolgálja.

1.1.5.5 É1 - Fejlett helyi és térségi közlekedési infrastruktúra

- Fontos ipari centrumokkal való korszerű közúti összeköttetés biztosítása
- Helyi közlekedés és parkolás kulturált megoldása
- Kerékpáros közlekedési infrastruktúra fejlesztése.

A részcél a gazdasági területek, a városi szolgáltatások és a térségi kapcsolatok elérhetőségének javítását, a helyi közlekedési feltételek fejlesztését, valamint a fenntartható közlekedési módok erősítését szolgálja.

1.1.5.6 É2 - Energia - és környezethatékony, klímatudatos város

- Energiahatékony és klímatudatos város legyen
- Alternatív energiák felhasználása és energiatakarékosság az egész járást hassa át
- Óvja a természetet a hulladéktól
- Zöldterület fejlesztése és megóvása

A részcél a város energia- és környezethatékonyságának javítását, a klímatudatos működés erősítését, a zöld és kék infrastruktúra fejlesztését, valamint a környezeti terhelések csökkentését szolgálja.

1.1.5.7 É3- -Tradíciókon alapuló közösségi élet, az épített környezet fenntartható fejlesztése

- Rendelkezzen olyan rendezési tervvel, amely hosszú távon biztosítja a hagyományok őrzése mellett a modern élet igényeinek megfelelő építészetet
- Építészet és városüzemeltetés harmóniája.

A részcél a helyi hagyományok, a kulturális és nemzetiségi értékek, valamint az épített örökség megőrzését és fenntartható fejlesztését szolgálja. A fejlesztések célja, hogy a város megőrizze sajátos karakterét, miközben képes alkalmazkodni a korszerű lakhatási, gazdasági, közösségi és szolgáltatási igényekhez.

1.2 TEMATIKUS ÉS A TERÜLETI CÉLOK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK BEMUTATÁSA

Jellegüket tekintve a város stratégiai céljai lehetnek tematikus és területi célok.

A tematikus célok a város egészére vonatkoznak, habár kapcsolódhatnak egy-egy szakpolitikai ágazathoz, de mégsem szükségszerűen egy-egy ágazatra korlátozódó célok. Például tematikus cél lehet a magasabb foglalkoztatottság, amelynek sikeres elérése többféle szakpolitika együttes beavatkozását igényli.

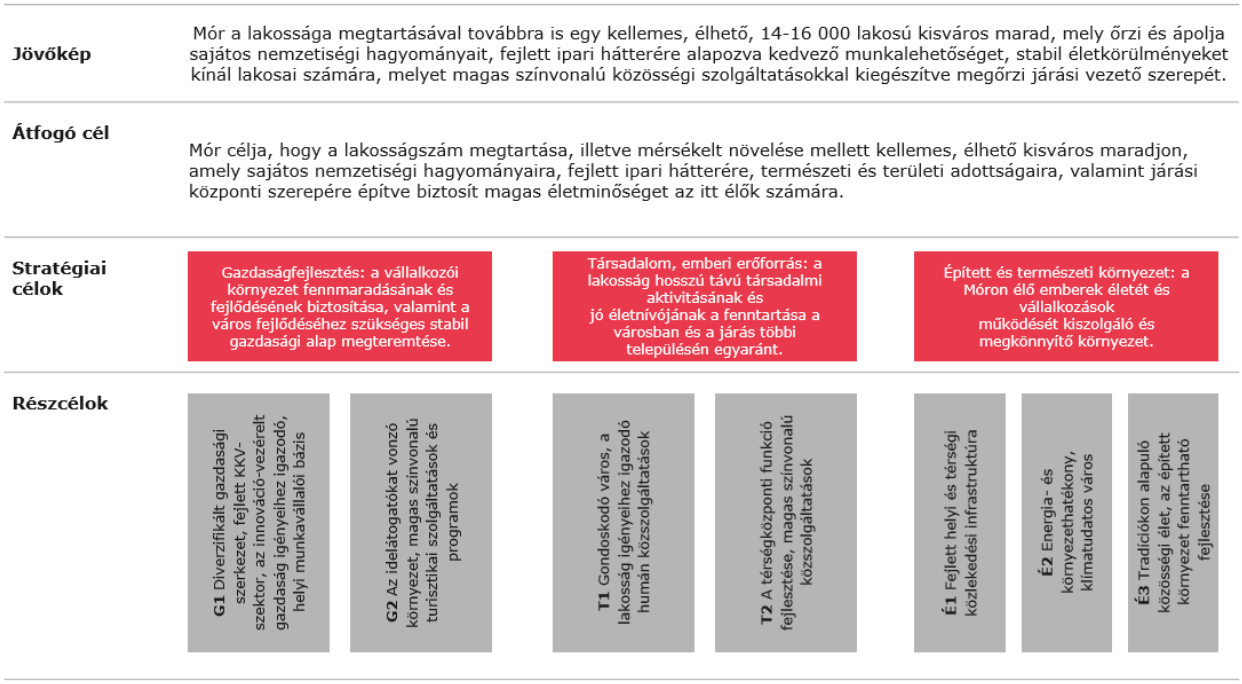
A területi célok ezzel szemben a település meghatározott, térben lehatárolható részeihez kapcsolódnak. Ezek a célok az adott városrész, akcióterület vagy sajátos kezelést igénylő terület funkcióira, problémáira és fejlesztési lehetőségeire reagálnak. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia célrendszere ezért egyszerre értelmezhető tematikus és területi logikában: a városi szintű célok az egyes városrészekben és akcióterületeken eltérő intenzitással és eltérő beavatkozási tartalommal jelennek meg.

A tematikus célok – ahogy a fenti ábrán is látható – három nagy témakör köré csoportosulnak az FVS-el összhangban:

- Gazdaságfejlesztés
- Társadalom, helyi közösségek, emberi erőforrás fejlesztése
- Épített és természeti környezet fejlesztése

Az FVS célrendszere alapján a fenti részcélok városrészi, akcióterületi és várostérségi leképeződése is értelmezhető. A városrészek alatt az FVS-ben alkalmazott akcióterületi városrészek értendők, amelyek az ITS területi beavatkozási logikájának alapját is képezik. A célok területi kapcsolódását az FVS területi célmátrixa mutatja be.

2. ábra - Célrendszer – célok közti kapcsolat

Forrás: Mór Fenntartható Városfejlesztési Stratéga alapján saját szerkesztés

3. ábra - Mór akcióterületi városrészei

Forrás: Fenntartható Városfejlesztési Stratégia

4. ábra - Területi célmátrix - városrészi és várostérségi összefüggések

Stratégiai célok	Gazdaságfejlesztés: a vállalkozói környezet fennmaradásának és fejlődésének biztosítása, valamint a város fejlődéséhez szükséges stabil gazdasági alap megteremtése.		Társadalom, emberi erőforrás: a lakosság hosszú távú társadalmi aktivitásának és jó életnívójának a fenntartása a városban és a járás többi településén egyaránt.		Épített és természeti környezet: a Móron élő emberek életét és vállalkozások Működését kiszolgáló és megkönnyítő környezet.		
Részcélok	**G1** Diverzifikált gazdasági szerkezet, fejlett KKV - szektor, az innováció -vezérelt gazdaság igényeihez igazodó, helyi munkavállalói bázis	**G2** Az idelátogatókat vonzó környezet, magas színvonalú turisztikai szolgáltatások és programok	**T1** Gondoskodó város, a lakosság igényeihez igazodó humán közszolgáltatások	**T2** A térségközponti funkció fejlesztése, magas színvonalú közszolgáltatások	**É1** Fejlett helyi és térségi közlekedési infrastruktúra	**É2** Energia - és környezethatékony, klímatudatos város	**É3** Tradíciókon alapuló közösségi élet, az épített környezet fenntartható fejlesztése
Várostérségi összefüggések	Móri agglomeráció / foglalkoztatási vonzáskörzet	Móri agglomeráció / foglalkoztatási vonzáskörzet / borvidék	Móri agglomeráció	Móri járás / agglomeráció / közműellátási körzet / szolgáltató körzet / szolgáltatói hálózati körzet	Móri járás / agglome-ráció / foglalkoz-tatási vonzás-körzet / szolgáltató körzet	Móri járás / közmű-ellátási körzet / szolgáltató körzet	Móri közmű - ellátási körzet / szolgáltató körzet
Városrészi összefüggések	Belváros Ipari terület Délkeleti városrész	Belváros Pincés utcák Délkeleti városrész	Belváros Délkeleti városrész Szegregátum AT	Belváros Pincés utcák Délkeleti városrész Kertváros Szegregátum AT	Belváros Ipari terület Kertváros	Belváros Délkeleti városrész Kertváros Szegre-gátum AT	Belváros Ipari terület Délkeleti városrész Kertváros Szegregátum AT

Forrás: Fenntartható Városfejlesztési Stratégia

Az FVS területi célmátrixa alapján megállapítható, hogy Mór esetében nem indokolt az egyes akcióterületekre teljesen önálló, a városi célrendszertől elkülönülő célstruktúrát kialakítani. A városi szintű tematikus részcélok lefedik az egyes városrészek és akcióterületek fejlesztési igényeit, ugyanakkor az egyes részcélok eltérő súllyal jelennek meg a különböző területi egységekben. Ennek megfelelően az akcióterületek nem önálló célrendszerként, hanem a tematikus célok területi fókuszú megvalósítási területeiként értelmezhetők.

A gazdaságfejlesztési célok elsősorban a gazdasági és ipari funkciójú területeken, valamint a város gazdasági kapcsolatrendszeréhez kötődő beavatkozásokban jelennek meg. A turisztikai célok a városközpont, a Pincés utcák térsége, a borturisztikai kínálat és a város kulturális, természeti és épített öröksége szempontjából meghatározó területek fejlesztéséhez kapcsolódnak.

A társadalmi, humán közszolgáltatási és térségközponti célok a város egészében érvényesülnek, de különösen azokhoz a területekhez kötődnek, ahol a közszolgáltatási, egészségügyi, szociális, oktatási, sport- és rekreációs funkciók koncentráltan jelennek meg. A szegregációval veszélyeztetett, illetve fejlesztési szempontból kezelendő területeken a társadalmi felzárkózást, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést, valamint az életminőség javítását szolgáló beavatkozások kapnak kiemelt szerepet.

Az épített és természeti környezet fejlesztéséhez kapcsolódó célok valamennyi városrészben értelmezhetők. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése a gazdasági területek, a lakóterületek, a városközpont, valamint a térségi kapcsolatok elérhetőségét javítja. Az energia- és környezethatékonysági célok a városi infrastruktúra, a közintézmények, a zöld- és kék infrastruktúra, valamint a környezeti terhelések csökkentése szempontjából jelennek meg. Az épített örökség és a helyi tradíciók megőrzése elsősorban a város karakterét meghatározó területeken, de városi szinten is érvényesülő fejlesztési elv.
Az FVS a városrészi kapcsolódások mellett várostérségi összefüggéseket is vizsgál. Az ITS-ben ezek nem önálló területi célként jelennek meg, hanem a tematikus célok külső kapcsolódásainak értelmezését segítik. Mór járásközponti szerepe, gazdasági és foglalkoztatási vonzása, közszolgáltatási funkciói, valamint közlekedési és turisztikai kapcsolatai indokolják, hogy a célrendszer értelmezésekor a város közigazgatási határán túlmutató hatások is figyelembevételre kerüljenek. A konkrét beavatkozások és akcióterületi fejlesztések bemutatása azonban az ITS-ben elsődlegesen városi és akcióterületi szinten történik.

A következő fejezetekben bemutatott beavatkozások ennek megfelelően a tematikus célrendszerhez illeszkedve, területi fókuszú fejlesztési logika mentén jelennek meg. Az akcióterületi fejlesztések, az akcióterületen kívüli városi szintű beavatkozások, valamint a hálózatos fejlesztések együttesen biztosítják, hogy a stratégiai részcélok a város egészében, az egyes fejlesztési területeken és a várostérségi kapcsolódások figyelembevételével is érvényesüljenek.

2 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

2.1 Akcióterületek kijelölése

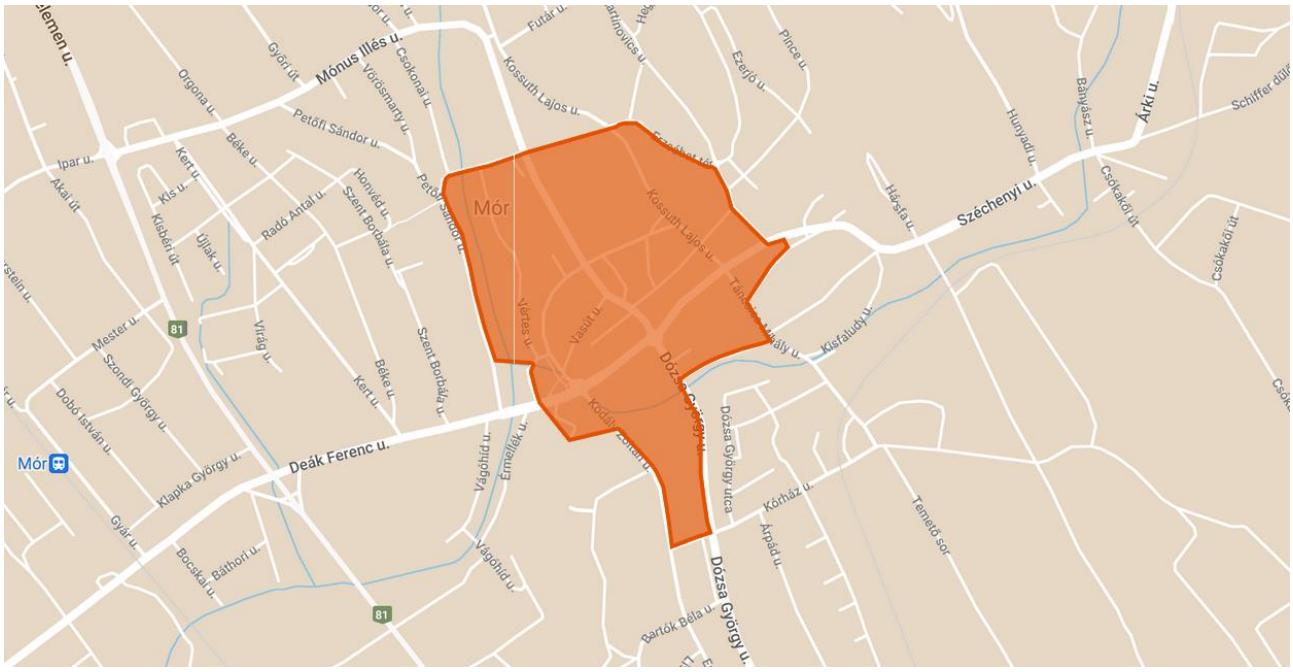
Az akcióterületek azok a fejlesztési gócpontok, a beavatkozások kiemelt célterületei, ahol egymással összefüggő beavatkozások valósulnak meg a meghatározott célok elérése érdekében. A kijelölt akcióterületek a jelenlegi és jövőbeli funkciók, illetve a fejlesztési igények alapján kerültek meghatározásra. Az akcióterületek kijelölésében a fejlesztési szükségleteken túl azok megvalósíthatóságának feltételei, nem utolsó sorban a majdani pályázati jogosultsági kritériumoknak való megfelelés is szerepet játszottak.

Az előzetes egyeztetések alapján, a város területén hat fejlesztési akcióterület és két a KSH adatok alapján szegregációs szempontból kiemelten kezelendő terület került kijelölésre, ezek a következőek:

- Városközpont
- Gazdaságfejlesztési akcióterület
- Pincés utcák akcióterület
- Dél-keleti városrész
- Kertváros
- Tímárpuszta
- Szegregációval veszélyeztetett területek: Felsődobos, Árkipuszta.

2.1.1 Városközpont Akcióterület (VK)

5. ábra – Városközpont Akcióterület

Forrás: Fenntartható Városfejlesztési Stratégia

Az akcióterület lehatárolása

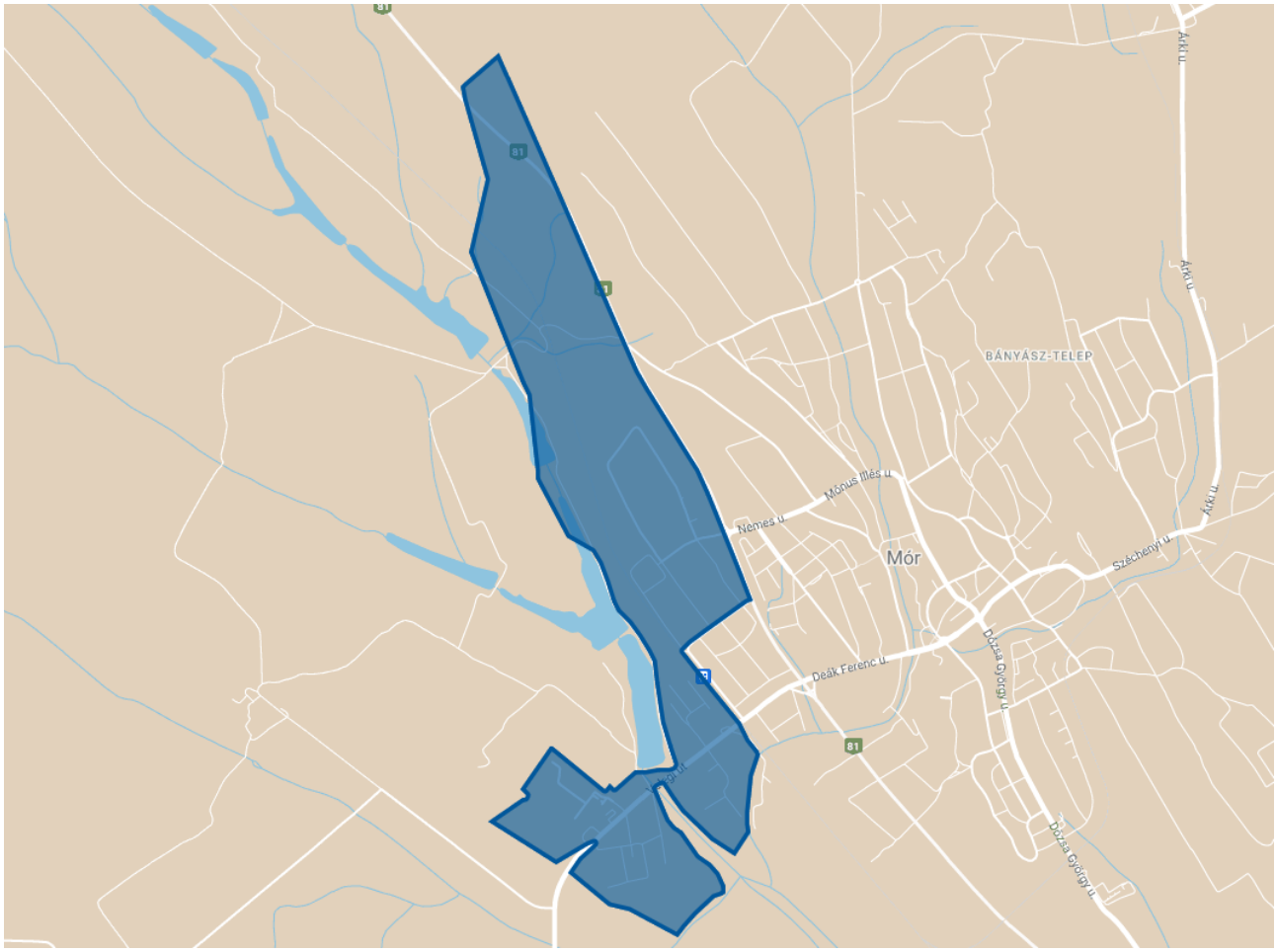
Perczel Mór utca, Budai Nagy Antal tér, Erzsébet tér, Kapucinus tér, Bajcsy-Zsilinszky Endre utca, Arany János utca, Táncsics Mihály utca, Dózsa György utca, Kórház utca, Kodály Zoltán utca, Vértes utca, Petőfi Sándor utca.

A lehatárolás indoklása

A lehatárolás közel azonos a KSH városrészi meghatározásával. Az akcióterület a város legfontosabb, legjellegzetesebb épületeit, turisztikai látványosságait magában foglaló területe, amely egyben számos közszolgáltatásnak és egyéb funkciónak is helyet ad. A terület jelentős zöldfelületeket is magában foglal, közlekedés szempontjából is az egyik legforgalmasabb része a városnak. Cél, hogy a városközpont kereskedelmi, szolgáltató funkcióinak minősége javuljon, a városban lakók könnyebben érjék el ezeket. A városközpont a turisztikai forgalom lebonyolításának kulcsterülete is, ezért az ehhez kapcsolódó fejlesztések is fontos céljai a következő időszaknak.

2.1.2 Gazdaságfejlesztési Akcióterület (GT)

6. ábra – Gazdaságfejlesztési Akcióterület

Forrás: Fenntartható Városfejlesztési Stratégia

Az akcióterület lehatárolása

81. számú főút, Mester utca, Gyár utca, Velegi út, Asztalos utca, amely magában foglalja Mór Városi Önkormányzat Képviselő-testületének 87/2022. (III.30.) határozatával elfogadott Településszerkezeti Terve szerint a nevezett utcákat érintő Gksz (kereskedelmi, szolgáltató terület) és Gá (általános gazdasági terület), Ln (nagyvárosi lakóterület) jelölésű területeket is.

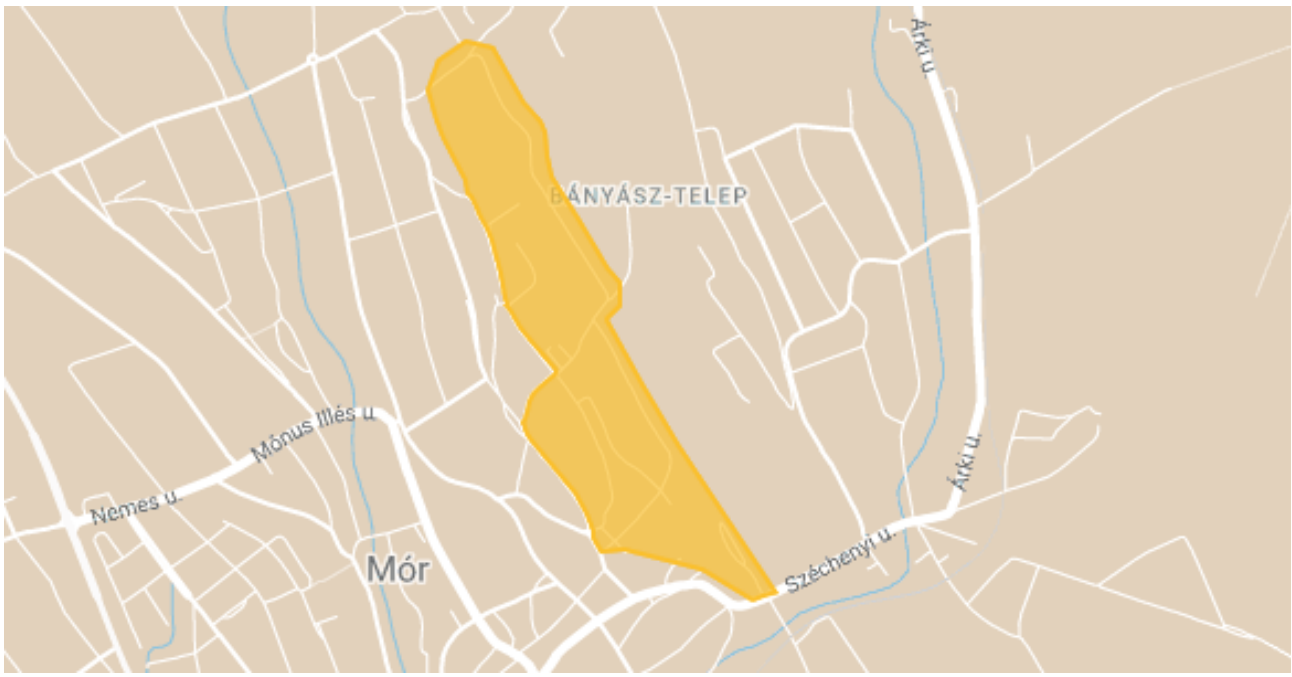
A lehatárolás indoklása

A GT megegyezik a KSH adatai alapján Ipari Területi városrésszel, de magába foglalja a fejlesztési területeket is. A terület magja jelenleg is számos vállalkozásnak ad helyet, a város gazdasági élete szempontjából kulcsfontosságú terület. A terület a szükséges alapinfrastruktúrákkal rendelkezik, de azok

bővítése, korszerűsítése szükséges a tervezett célok megvalósíthatósága érdekében. terület hosszútávon is Mór legfontosabb ipari-, szolgáltató tevékenységeinek helyet adó része. A beavatkozásokkal cél az itt működő vállalkozások bővítési elképzeléseinek kiszolgálása, új betelepülők számára fejlesztési terület kialakítása és a város más részeiből ide költözni kívánó helyi vállalkozások igényeinek kielégítése.
Az akcióterületen található korábbi ipari és honvédségi területek hasznosítása során biztosítani kell az érintett területek környezeti állapotának előzetes vizsgálatát. Szennyezés gyanúja esetén teljesíteni kell a vonatkozó hatósági bejelentési és eljárási kötelezettségeket, igazolt szennyezettség esetén pedig a szükséges kármentesítést a fejlesztés megkezdése előtt el kell végezni. A kitermelt szennyezett földtömeg és egyéb hulladék kezelését kizárólag arra jogosult szervezet végezheti. A bontási és inert anyagok hasznosítása csak a hatályos hulladékgazdálkodási előírásoknak megfelelően, a szükséges engedélyek birtokában vagy a hulladékstátusz megszűnését igazoló hivatalos minősítés alapján történhet.

2.1.3 Pincés utcák Akcióterület (PU)

7. ábra – Pincés utcák Akcióterület

Forrás: Fenntartható Városfejlesztési Stratégia

Az akcióterület lehatárolása

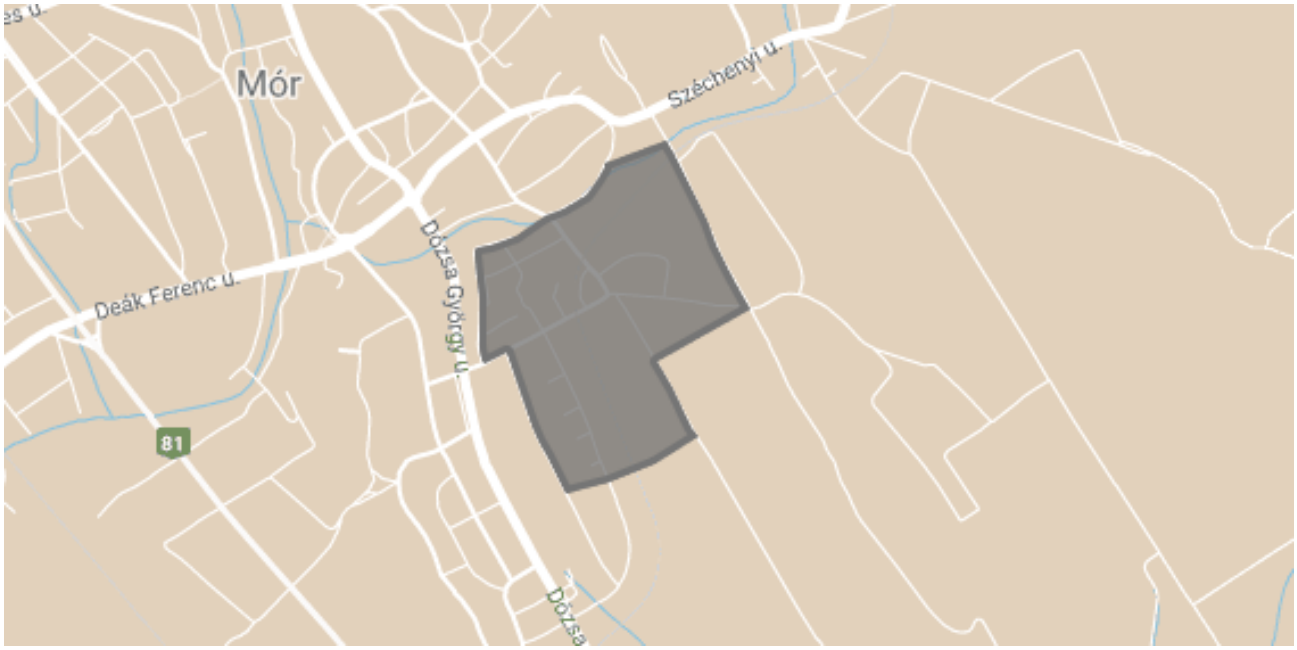
Széchenyi utca, Hársfa utca, Pince utca, Pincesor utca, Wesselényi Miklós utca, Erzsébet tér, Martinovics utca, Téglás köz, Wesselényi utca.

A lehatárolás indoklása

A KSH városrészi meghatározásánál a Kertváros részhez tartozik, kiemelését ebből a városrészből az egyedisége indokolja. Az akcióterület a város borturisztikai szempontból legfontosabb, leglátogatottabb utcáit foglalja magában. A területen jelenleg is jellemző a hagyományos építésű házak, pincék és vonzó vendéglátóhelyek, az egységes utcakép és megjelenés rendezettebbé tétele érdekében azonban további fejlesztése szükségesek. A fejlesztések célja a településrész turisztikai potenciáljának jobb kihasználása, szervesebb bekapcsolása a város és a térség turisztikai forgalmába.

2.1.4 Délkeleti városrész Akcióterület (DK)

8. ábra – Délkeleti városrész Akcióterület

Forrás: Fenntartható Városfejlesztési Stratégia

Az akcióterület lehatárolása

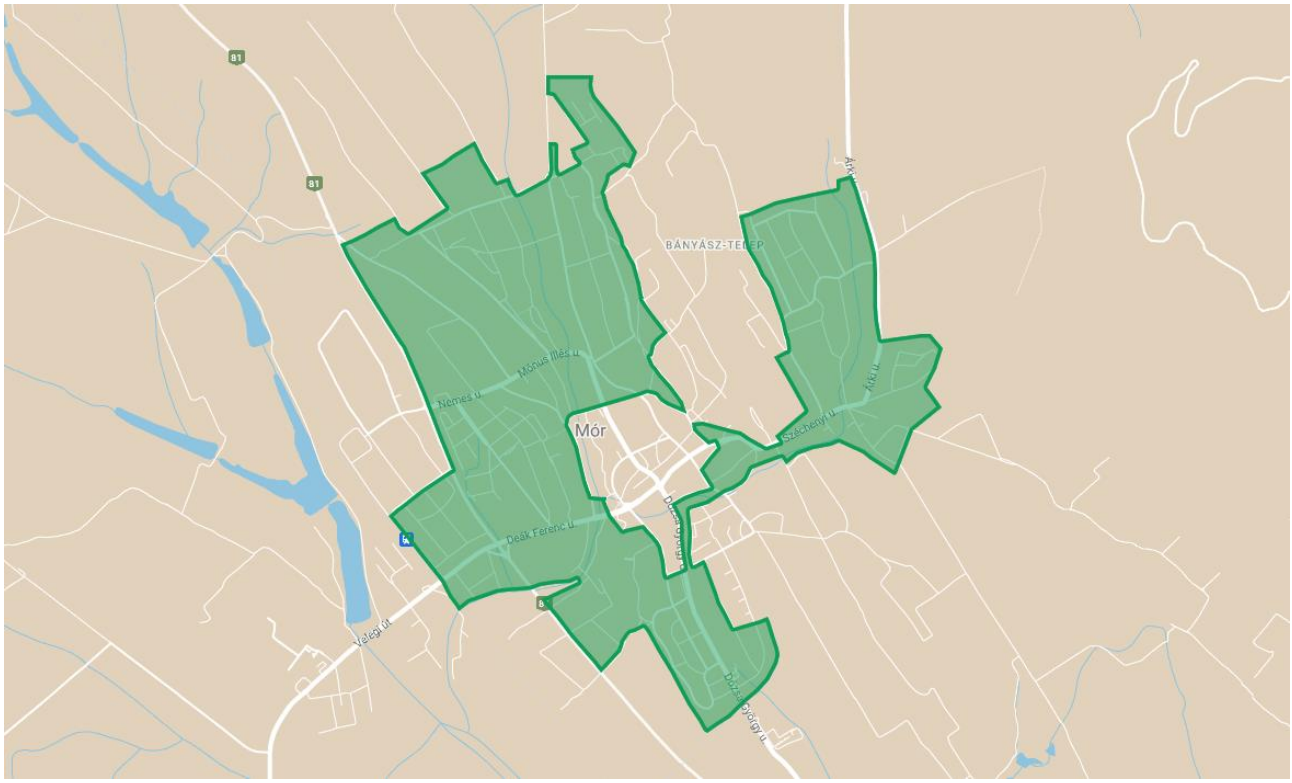
Kisfaludy utca, Látóhegyi dűlő, Dózsa György utca, Árpád utca, Temető sor.

A lehatárolás indoklása

A KSH városrészi meghatározásánál a Kertváros részhez tartozik, kiemelését ebből a városrészből az egyedisége indokolja. Az akcióterület jelenleg is több egészségügyi, szociális és közszolgáltatási funkciónak ad helyet, ezért indokolt, hogy itt koncentrálódjanak a tervezett fejlesztések közül az egészségügyi és szociális szolgáltatások körének bővítése és feltételeinek javítása.

2.1.5 Kertváros Akcióterület (KV)

9. ábra – Kertváros Akcióterület

Forrás: Fenntartható Városfejlesztési Stratégia

Az akcióterület lehatárolása

Széchenyi utca, Kapucinus tér, Bajcsy-Zsilinszky Endre utca, Arany János utca, Dózsa György utca, Vámos köz, Kisfaludy utca, Csókakői út, Schiffer dűlő, Árki utca, Alkotmány utca, Kiserdő utca, Hunyadi János utca, Kodály Zoltán utca, Kórház utca, Árpád utca, Álmos vezér utca, Bartók Béla utca, Cserhát utca, Mikes Kelemen utca (81. sz főút), Vágóhíd utca, Velegi út, Gyár utca, Győri út, Vásártéri utca, Móri lőtér, Vásár tér, Rákóczi Ferenc utca, Major utca, Wesselényi utca, Mónus Illés utca, Kossuth Lajos utca Erzsébet tér, Martinovics utca.

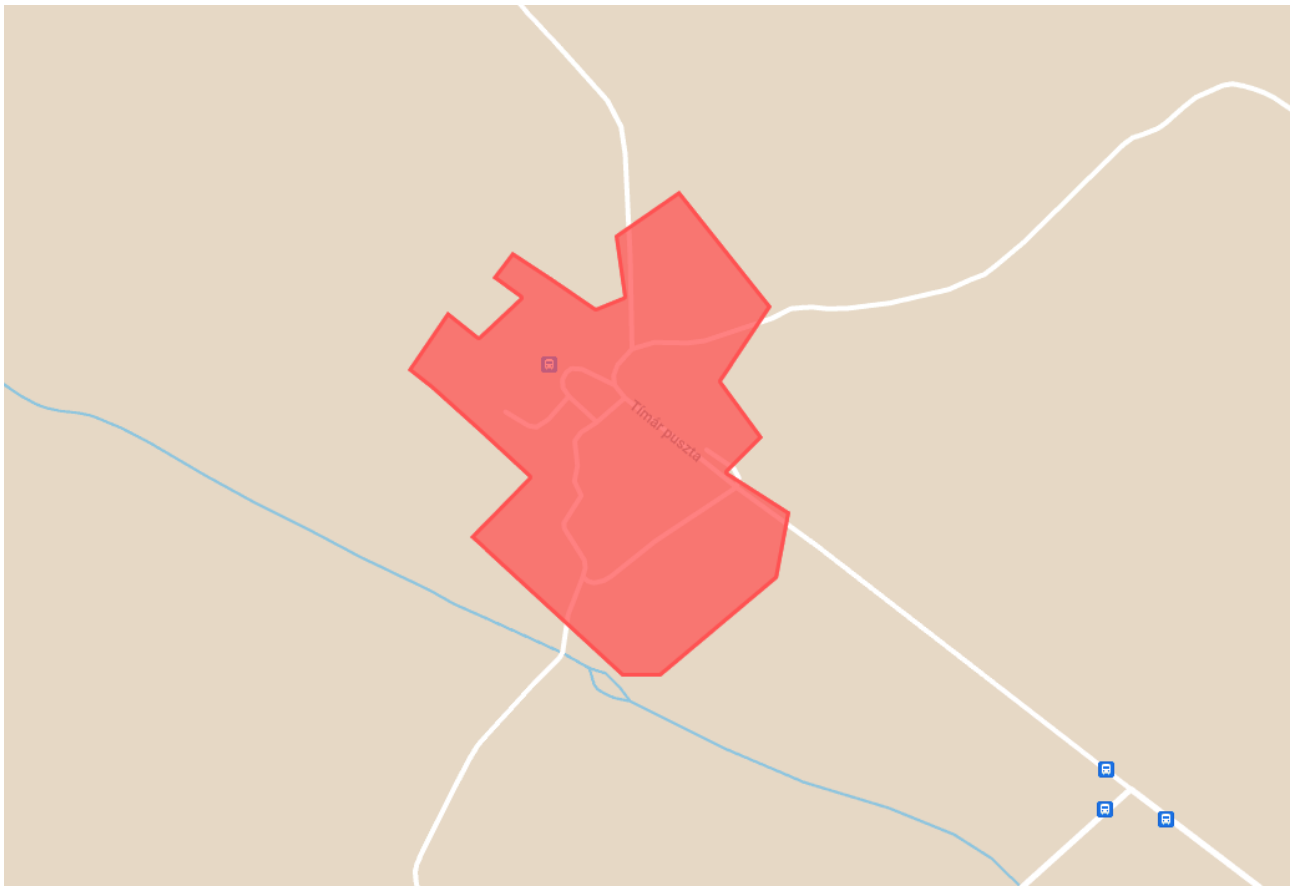
A lehatárolás indoklása

A KSH adatai alapján megegyezik a Kertváros városrésszel a Pincés utcák akcióterület és a Dél-keleti városrész hozzáadásával. A Kertváros és egyéb lakóterület a város többi akcióterület nélküli fennmaradó területét jelenti, nem igazán található különbség ezen terület építészeti jellegzetességeiben, illetve társadalmában. Többségében valóban kertvárosias, családi házas beépítés a jellemző, ámbár területén a belső városrész szomszédságában néhol található egy-egy többemeletes, panel épület. Némileg

különbözik a kertvárosias területtől még az északon található, korábbi állami gazdaság területe (Kovácsmajor), ami kis iparterületté alakult át. A Bányásztelep megjelenésében jellemzően nem különbözik ettől a kertvárosi területtől, a Széchenyi úton kapcsolódik. Ez a viszonylagos elzártságot ad ennek a területnek. A tervezett fejlesztések célja a területen levő épületállomány színvonalának megőrzése, energiaigényének, fenntartási költségeinek csökkentése az épített és természeti környezet minőségének javítása. Az itt élők életminőségének javítása, a közszolgáltatások minőségének fejlesztése, közösségfejlesztés. A foglalkoztatási helyzet javítása érdekében képzési programok, a szociális gazdaság adta lehetőségek kihasználást segítő projektek megvalósítása.

2.1.6 Tímárpuszta Akcióterület (TP)

10. ábra – Tímárpuszta Akcióterület

Forrás: Fenntartható Városfejlesztési Stratégia

Az akcióterület lehatárolása

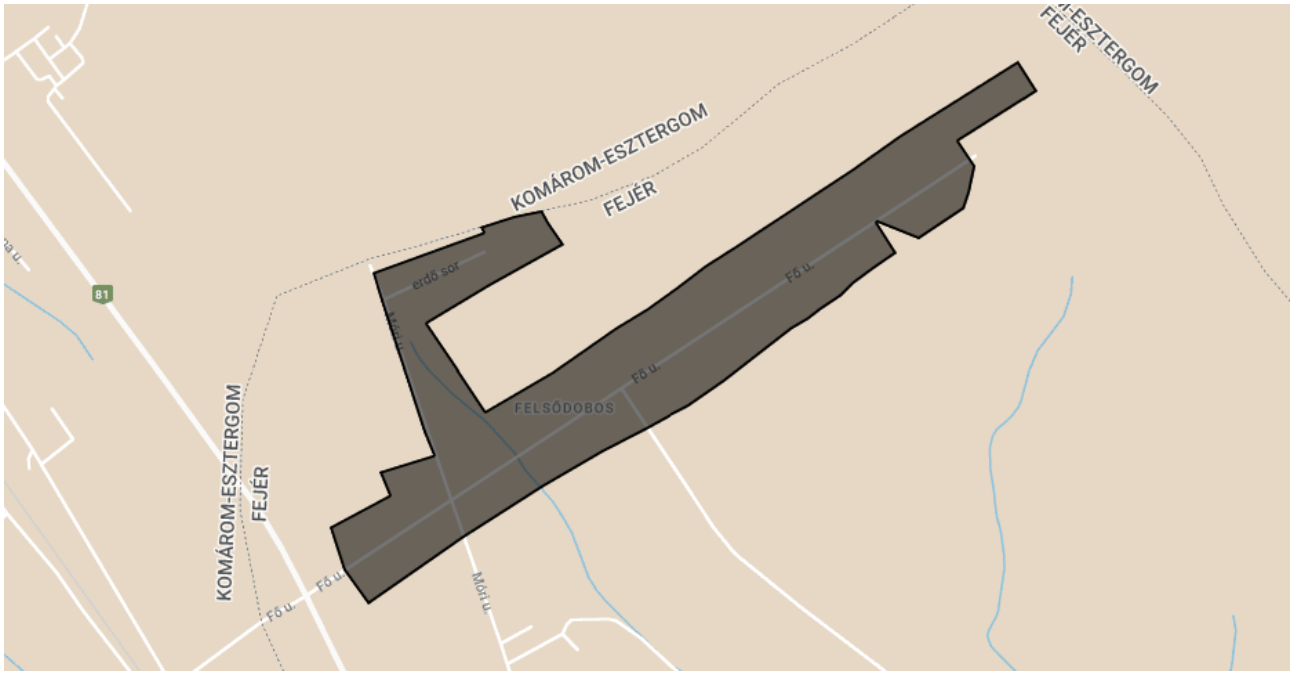
Tímárpuszta lakott területe a 0946 hrsz. út, a 0929/39 hrsz. út és a 0979/8 út mentén, amely a következő telkeket tartalmazza elsősorban: 0929/8, 0929/33, 0929/36, 0929/46, 0929/38, 0929/40, 0985/2, 0979/1-4, 0945/1.

A lehatárolás indoklása

A lehatárolás alapja Tímárpuszta lakott területe.

2.1.7 Szegregációs veszély miatt kezelendő területek – Felsődobos, Árkipuszta (SZ)

11. ábra – Felsődobos Szegregátum Akcióterület (VT)

Forrás: Fenntartható Városfejlesztési Stratégia

Az akcióterület lehatárolása

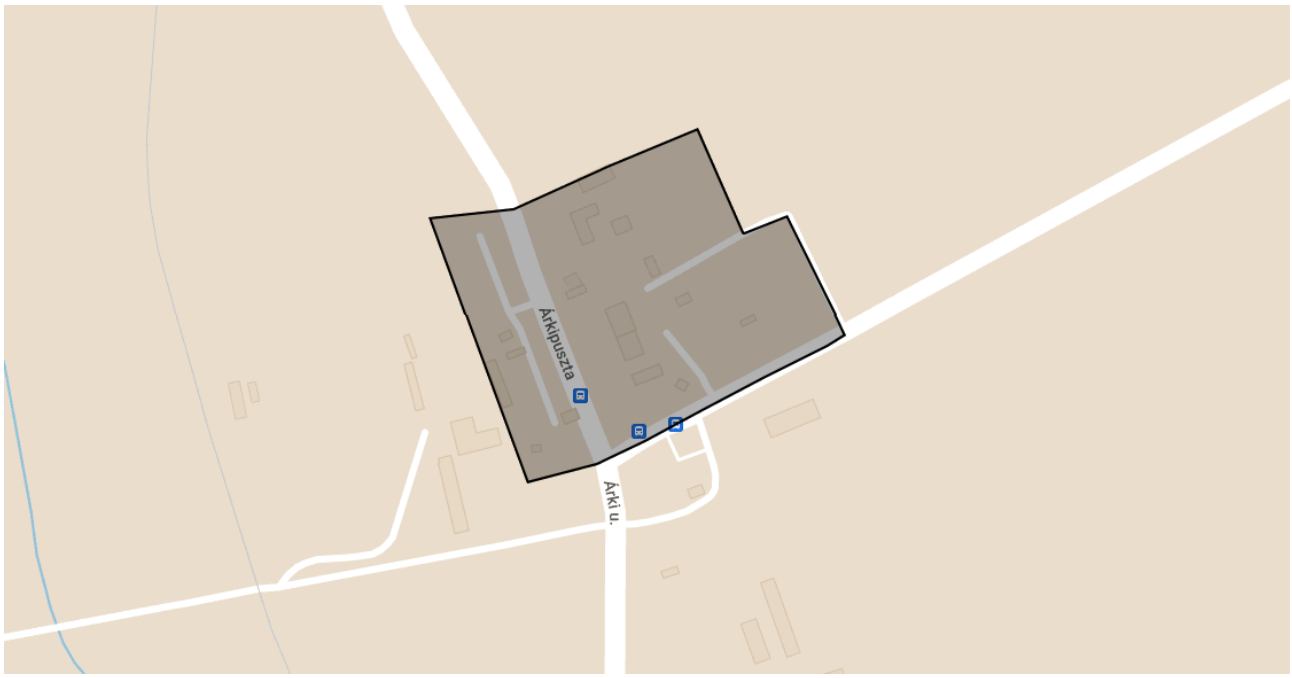
Mór utca, Fő utca, Erdő sor.

A lehatárolás indoklása

A KSH adatai alapján szegregációs szempontból már nem kezelendő terület Felsődobos településrész, de mivel még elmaradott városrész, önkormányzati döntés alapján továbbra is fejlesztendő területként kezelendő. Felsődoboson az olcsóbb ingatlanok és telkek vonzóbbak a szociálisan hátrányos helyzetben lévő családok körében. Fontos az épített és természeti környezet minőségének és a közszolgáltatások minőségének javítása. Emellett fontos a foglalkoztatási helyzet képzési programokkal történő javítása, iskolabusz biztosítása. Fő fejlesztési célok a területen levő épületállomány állapotának javítása, energiaigényének, fenntartási költségeinek csökkentése az épített és természeti környezet minőségének

javítása. Az itt élők életminőségének javítása, a közszolgáltatások minőségének fejlesztése, közösségfejlesztés. A foglalkoztatási helyzet javítása érdekében képzési programok, a szociális gazdaság adta lehetőségek kihasználását segítő projektek megvalósítása.

12. ábra – Árkipuszta Szegregátum Akcióterület (VT)

Forrás: Fenntartható Városfejlesztési Stratégia

Az akcióterület lehatárolása

Mór-Árkipuszta 0322, 0323/1, 0323/3, 0281/1-13, 0282, 3600 hrsz. parcellák.

A lehatárolás indoklás

A KSH adatai alapján szegregációs szempontból kezelendő terület Árkipuszta településrész. Árkipusztán alacsony a foglalkoztatottság, és igen magas a munkanélküliség. Az árkipusztai gyermekek harmada halmozottan hátrányos helyzetű (HHH). A lakosság nagy aránya szociális bérlakásokban él. Az itt élők felzárkóztatása, életminőségük javítása, családi életre nevelése, önálló életvitelre és a társadalmi életben való aktív részvételre ösztönzése fontos a társadalom szempontjából. Fő fejlesztési célok a területen levő épületállomány állapotának javítása, energiaigényének, fenntartási költségeinek csökkentése az épített és természeti környezet minőségének javítása. Az itt élők életminőségének javítása, a közszolgáltatások minőségének fejlesztése, közösségfejlesztés. A foglalkoztatási helyzet javítása érdekében képzési programok, a szociális gazdaság adta lehetőségek kihasználását segítő projektek megvalósítása.

2.2 Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása, a fejlesztések ütemezése

A fejezet azokat a városi stratégiai, egyedi, valamint akcióterületi és komplex fejlesztéseket mutatja be, amelyek a középtávú stratégiai célok megvalósítását szolgálják, és amelyek területileg vagy funkcionálisan a kijelölt akcióterületekhez, illetve azok fejlesztési logikájához kapcsolódnak.

A fejezetben elsőként a városi stratégiai / egyedi beavatkozások, ezt követően az akcióterületi és több akcióterületet érintő komplex fejlesztések kerülnek bemutatásra. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős hálózatos és vonalas fejlesztéseket a 2.4 fejezet tartalmazza.

1. táblázat – Az egyes akcióterületeken megvalósításra kerülő fejlesztések és ütemezésük

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, indoklása	Folyamatban van-e, forrás / ütemezés
G1.1.1: Versenyképes vállalkozások fejlődésének segítése	A Prof. Dr. Schindele Vendel / korábban ÉNY-i ipari park területének növelése	Gazdaságfejlesztés	Gazdaságfejlesztési akcióterület	A város életére jelentős hatással vannak a nagy ipari vállalkozások, amelyek ezen a területen helyezkednek el. A város alapvető érdeke ezek fejlődési lehetőségeinek, valamint a jelentős forgalmi helyzetből eredő logisztikai vállalkozási lehetőségeknek a biztosítása. A beavatkozás a bővítendő területhez kapcsolódóan közműkiváltást, tereprendezést, közművesítést és útépítést foglalhat magában.	Részben megvalósult / folyamatos fejlesztési igény. Az ipari park bővítése korábban előrehaladt, ugyanakkor a további iparterületi kapacitás és infrastruktúra biztosítása továbbra is fejlesztési igény.
T2.2.1: Hátrányos helyzetűek segítése	Hajléktalanszálló közműkorszerűsítése	Társadalom, emberi erőforrás	Gazdaságfejlesztési akcióterület	A szegénységgel leginkább sújtott célcsoportok helyzetének javítása érdekében szükséges az intézményi infrastruktúra megfelelő színvonalának biztosítása. A beavatkozás a hajléktalanellátáshoz kapcsolódó épület közműkorszerűsítését célozza, ezáltal hozzájárulhat az ellátási körülmények javításához és a társadalmi felzárkózás támogatásához.	Megvalósult / részben lezárt fejlesztés.
É2.1.1: Energiahatékonysági fejlesztések	Önkormányzati bérlakásállomány energetikai korszerűsítése, Velegi út 18–22.	Épített és természeti környezet	Gazdaságfejlesztési akcióterület	A meglévő bérlakásállomány felújítása és energetikai korszerűsítése mind az önkormányzati vagyon értékmegőrzése, mind a bérlők rezsiköltségeinek mérséklése szempontjából indokolt. A beavatkozás külső	Feltételes / forrás- és tulajdonosi döntés függvénye. Az önkormányzat részéről a lakások eladásának

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, indoklása	Folyamatban van-e, forrás / ütemezés
				hőszigetelést, födém- és tetőszigetelést, nyílászárócserét, fűtés- és HMV-korszerűsítést, megújulóenergia-hasznosítást, valamint a lakások belső helyreállítását foglalhatja magában.	szándéka is felmerült; ebben az esetben az energetikai korszerűsítés nem valósul meg.
T1.2.2: Közművelődési és sportolási lehetőségek fejlesztése	Sportcentrum fejlesztése és működtetése	Társadalom, emberi erőforrás	Délkeleti városrész akcióterület	A Wekerle Sándor Szabadidőközpont fejlesztése a sportolási és rekreációs lehetőségek bővítését szolgálja. A beavatkozás része lehet a füves pálya körüli futópálya kialakítása, az öltözők és lelátók felújítása, valamint a pálya területi bővítése.	Részben megvalósult / folyamatban lévő fejlesztés. A műfüves nagypálya felújítására az önkormányzat az MLSZ 2024. évi Országos Pályafelújítási Programján sikeresen pályázott; a munkálatok megkezdése 2026 tavaszán várható. Emellett önkormányzati támogatás biztosított OCR pálya kialakításához.
É2.1.1: Energiahatékonysági fejlesztések	Geotermikus energiaforrás használata a városi	Épített és természeti környezet	Délkeleti városrész akcióterület	Az uszoda üzemeltetési költségeiben jelentős tételt képvisel a fűtési energia. A geotermikus hő hasznosítása az energiahatékonyabb és	Forrásfüggő fejlesztési igény.

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, indoklása	Folyamatban van-e, forrás / ütemezés
	uszoda esetén			fenntarthatóbb üzemeltetést szolgálná, termelő és visszasajtoló kút, hőközpont és kapcsolódó fejlesztések kialakításával.	
É3.1.2: Épített örökség védelme	Temető területének rendbetétele	Épített és természeti környezet	Délkeleti városrész akcióterület	A temetői létesítmények és zöldfelületek állapotának javítása a közösségi, kegyeleti és településképi funkciók fenntartását szolgálja. A beavatkozás egyes leromlott állapotú épített elemek, így például a ravatalozó felújítását, valamint zöldfelületi rendezést tartalmazhat.	Részben megvalósult / ütemezetten folytatódó fejlesztés. A későbbi temetkezési helyek biztosítása érdekében megvásárlásra kerül az alsó temetőterülettel déli irányban szomszédos ingatlan, amelynek előkészítése és ütemezett fejlesztése 2026-ban kezdődik.
É1.1.1: Fontos ipari centrumokkal való korszerű közúti összeköttetés biztosítása	Mór belvárosi részén a 81-es sz. főúton körforgalmi csomópont kialakítása	Épített és természeti környezet	Kertváros akcióterület	A 81-es számú főút Mór belső szakaszán alacsony nyílásmagasságú híd alatt halad át, ezért a magas felépítményű tehergépjárművek gyakran a város belső útjain keresztül kerülnek. Ez baleseti kockázatot és útkárokat eredményezhet. A körforgalmi csomópont kialakítása a közlekedésbiztonság javítását és a belső úthálózat védelmét szolgálja.	Előkészített / forrásfüggő fejlesztés.

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, indoklása	Folyamatban van-e, forrás / ütemezés
G1.1.1: Versenyképes vállalkozások fejlődésének segítése	Piac területének fejlesztése	Gazdaságfejlesztés	Városközpont akcióterület	A fejlesztés célja a városi és térségi kereskedelmi szolgáltatások színvonalának javítása, a helyi és környező településekről érkező kistermelők, kereskedők, valamint a lakosság igényeinek megfelelő piac működési feltételeinek biztosítása volt.	Megvalósult.
G2.1.1: Turisztikai attrakciófejlesztés	Városközpontban található műemléki épületek felújítása, Lamberg-kastély részleges felújítása	Gazdaságfejlesztés	Városközpont akcióterület	A Lamberg-kastély Mór városképének egyik meghatározó műemléki épülete, közművelődési, könyvtári, helytörténeti és turisztikai funkciókkal. A fejlesztés az épület korábban fel nem újított részeinek rekonstrukcióját, a műemléki értékek megőrzését, valamint a turisztikai és kulturális funkciók erősítését szolgálja.	Folyamatban / támogatott TOP Plusz projekt.
G2.1.1: Turisztikai attrakciófejlesztés	Városközpontban található műemléki épületek felújítása (Rendőrség épülete: képtár, kiállítótér)	Gazdaságfejlesztés	Városközpont akcióterület	A jelenlegi Rendőrség épületén a tető ázik, homlokzati tagozatai és a vakolat hullik. A Rendőrség céljaira nem éppen ideális épületet a kiköltözést követően teljes egészében fel kell újítani és egy megfelelőbb hasznosítást kell keresni számára. Terveink szerint kiállítóterem, képtár kapna itt helyet a felújítást követően.	Forrásfüggő fejlesztési igény.
T1.1.1: Oktatási intézmények fejlesztése, korszerűsítése	Városközpontban található műemléki épületek felújítása (Művészeti	Társadalom, emberi erőforrás	Városközpont akcióterület	A Művészeti Szabadiskolának helyet adó épület tetőszerkezete rossz állapotban van, gyakran beázik, nyílászárók cseréjére és a homlokzat felújítására lenne szükség az épület állagának	Forrásfüggő fejlesztési igény.

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, indoklása	Folyamatban van-e, forrás / ütemezés
	Szabadiskola)			megóvása érdekében.	
T1.1.1: Oktatási intézmények fejlesztése, korszerűsítése	Mór Zimmermann Iskola korszerűsítése	Társadalom, emberi erőforrás	Városi szintű / intézményi beavatkozás	A fejlesztés az iskola épületének korszerűsítését szolgálja. A projekt a Székesfehérvári Tankerületi Központtal konzorciumban valósul meg, és az oktatási infrastruktúra minőségének javításához kapcsolódik.	Folyamatban / támogatott TOP Plusz projekt.
É2.1.1: Energiahatékonysági fejlesztések	Városi bölcsőde energetikai felújítása	Épített és természeti környezet	Kertváros akcióterület	A Nefelejcs Bölcsőde energetikai korszerűsítése a külső határoló szerkezetek, a nyílászárók, a tetőszigetelés, a fűtési rendszer és a megújulóenergia-használat fejlesztésével javítja az intézmény komfortját és csökkenti az üvegházhatású gázok kibocsátását.	Folyamatban / támogatott TOP Plusz projekt.
T1.2.1: Szociális-egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	Fogyatékkal élők nappali foglalkoztató épületének kialakítása	Társadalom, emberi erőforrás	Városközpont akcióterület	A fejlesztés a fogyatékkal élők nappali ellátásához, foglalkoztatásához és társadalmi integrációjához kapcsolódó szolgáltatási infrastruktúra kialakítását szolgálja. A beavatkozás a humán közszolgáltatások minőségének és hozzáférhetőségének javításához járul hozzá.	Folyamatban / támogatott TOP Plusz projekt.
G2.1.1: Turisztikai attrakciófejlesztés	Hársfa és Ezerjó utca fizikai összekötése, díszburkolattal való ellátása	Gazdaságfejlesztés	Pincés utcák akcióterület	A beavatkozás a Hársfa és Ezerjó utcák közötti fizikai kapcsolat javítását, a borturisztikai terület gyalogos és közterületi kapcsolatainak erősítését, valamint az egységesebb turisztikai fogadókörnyezet kialakítását szolgálja.	Előkészített, de tulajdonosi egyeztetést igénylő / forrásfüggő fejlesztés.

2. táblázat - Az akcióterületeken megvalósításra kerülő komplex fejlesztések és ütemezésük

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, indoklása	Folyamatban van-e, forrás / ütemezés
G1.1.1: Versenyképes vállalkozások fejlődésének segítése	Az iparterületek infrastrukturális fejlesztése, bővítése	Gazdaságfejlesztés	Gazdaságfejlesztési akcióterület	A fejlesztés az ipari-gazdasági területek megközelíthetőségét, használhatóságát és vállalkozói környezetét javítja. Kiemelt cél az iparterületekhez kapcsolódó úthálózat, közmű- és kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése.	Folyamatban / támogatott TOP Plusz projekt.
G1.1.1: Versenyképes vállalkozások fejlődésének segítése	Autóipari vállalkozások régiós klaszterben való érvényesülésének elősegítése	Gazdaságfejlesztés	Gazdaságfejlesztési akcióterület	A helyi és térségi járműipari vállalkozások együttműködésének erősítése hozzájárulhat a beszállítói kapcsolatok, a K+F tevékenységek és a vállalkozói versenyképesség fejlesztéséhez.	Folyamatos jellegű, elsősorban szervezési és partnerségi alapú beavatkozás. Megvalósítása együttműködési, vállalkozói és esetleges pályázati források függvénye.
G1.2.1: Minőségi foglalkoztatás bővítése	Fecskelakás és munkásszálló létesítése a Velegi úton	Gazdaságfejlesztés	Gazdaságfejlesztési akcióterület	A helyi ipari vállalkozások munkaerőigényéhez kapcsolódva indokolt a munkavállalók kulturált, megfizethető elhelyezését szolgáló lakhatási kapacitások fejlesztése.	Előkészített, forrásfüggő fejlesztés. A tanulmánytervek készültek, de a beruházáshoz szükséges forrás hiányában a megvalósítás nem indult el.
G2.1.1: Turisztikai attrakciófejlesztés	A városi Hársfa–Ezerjó utcai pincesor egységes fejlesztése	Gazdaságfejlesztés	Pincés utcák akcióterület	A fejlesztés a Móri Ezerjóhoz és a borturizmushoz kapcsolódó sajátos városrészi karakter erősítését szolgálja. Cél az utcakép, a közterületi minőség, a burkolatok és a turisztikai	Megkezdett és folyamatos fejlesztés.

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, indoklása	Folyamatban van-e, forrás / ütemezés
				fogadókörnyezet fejlesztése.	
G2.1.1: Turisztikai attrakciófejlesztés	Látóhegyi tavak turisztikai és infrastrukturális fejlesztése	Gazdaságfejlesztés	Pincés utcák akcióterület	A Látóhegyi tavak a városi és térségi aktív turizmus, szabadidős és természetközeli kínálat fontos elemei lehetnek. A fejlesztés a megközelítés, a környezetrendezés és a turisztikai kapcsolódások javítását szolgálja.	Folyamatban lévő megvalósítás pályázati forrásból.
T2.1.1: Közszolgálati és járásközponti fejlesztések	Városi Strand fejlesztése	Társadalom, emberi erőforrás	Kertváros akcióterület	A strand fejlesztése a sportolási, rekreációs és turisztikai szolgáltatások bővítéséhez kapcsolódik. A fejlesztés célja a városi szabadidős és egészségmegőrző szolgáltatások színvonalának javítása.	Előkészített, forrásfüggő fejlesztés. A tanulmányterv készült, de új strandfejlesztés nem valósult meg.
T1.2.1: Szociális-egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	Egészségügyi szolgáltatások bővítése, területi koncentrálása	Társadalom, emberi erőforrás	Délkeleti városrész akcióterület	A fejlesztés a lakossági egészségügyi és kapcsolódó humán szolgáltatások elérhetőségének és minőségének javítását célozza.	Részben megvalósult. A gyermekorvosi rendelők és a védőnői szolgálat új helyre költözése megvalósult; további humán infrastruktúra-fejlesztések külön projektekhez kapcsolódhatnak.
T1.2.1: Szociális-egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	Szociális városrehabilitációhoz kapcsolódó humán fejlesztések Móron	Társadalom, emberi erőforrás	Árkipuszta – szegregációval veszélyeztetett, illetve kezelendő terület	A fejlesztés közösségfejlesztő, szemléletformáló, felzárkóztató és szolgáltatáshoz való hozzáférést javító programokat foglal magában, különösen a hátrányos helyzetű	Folyamatban / támogatott TOP Plusz projekt.

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, indoklása	Folyamatban van-e, forrás / ütemezés
				lakosság körében.	
T1.2.2: Közművelődési és sportolási lehetőségek fejlesztése	Játszóterek minőségének javítása, számának bővítése	Társadalom, emberi erőforrás	Kertváros akcióterület	A játszóterek fejlesztése a gyermekek, családok és helyi közösségek mindennapi életminőségét javítja. A beavatkozás eszközbeszerzést, burkolat- és környezetrendezést, parkosítást és utcabútorok elhelyezését is magában foglalhatja.	Folyamatos / részben megvalósult.
T2.1.1: Közszolgálati és járásközponti fejlesztések	Térfigyelő-kamerarendszer bővítése	Társadalom, emberi erőforrás	Délkeleti városrész akcióterület	A térfigyelő rendszer bővítése a közbiztonság fenntartását és javítását, valamint a rendészeti feladatellátás támogatását szolgálja.	Folyamatos / részben megvalósult. A kamerarendszer több ütemben bővült, további fejlesztés is folyamatban van.
T2.1.2: A belváros fejlesztése	A rendőrség új épületbe költöztetése	Társadalom, emberi erőforrás	Délkeleti városrész akcióterület	A fejlesztés a rendőrségi feladatellátás infrastrukturális feltételeinek javítását és a közbiztonsági funkciók erősítését célozza.	Előkészített / forrásfüggő. A telekalakítási és tulajdonosi előkészítő lépések történtek, de az új épület megvalósítása nem zárult le.
É1.1.2: Helyi közlekedés fejlesztése	A városi járdahálózat fejlesztése	Épített és természeti környezet	Kertváros akcióterület	A járdahálózat fejlesztése a gyalogos közlekedés biztonságát, a városi közterületek használhatóságát és a lakossági életminőséget javítja.	Folyamatos / részben megvalósult. A járdafelújítási program ütemezetten zajlik, Versenyképes Járások Program előkészítése, megvalósítása folyamatban van.
É1.1.2: Helyi közlekedés	Önkormányzati tulajdonban álló	Épített és természeti környezet	Városközpont akcióterület	A fejlesztés a belterületi utak kiépítését, korszerűsítését, valamint a	Folyamatban / támogatott TOP Plusz projekt.

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, indoklása	Folyamatban van-e, forrás / ütemezés
fejlesztése	belterületi utak építése, fejlesztése			kapcsolódó közlekedési és csapadékvíz-kezelési feltételek javítását szolgálja.	
É1.1.3: Kerékpáros közlekedési infrastruktúra fejlesztése	A városon belüli kerékpárúthálózat fejlesztése	Épített és természeti környezet	Kertváros akcióterület	A fejlesztés a fenntartható városi mobilitást, a hivatásforgalmi és turisztikai kerékpározást, valamint a térségi kerékpáros kapcsolatokhoz való csatlakozást támogatja.	Részben megvalósult / további fejlesztés forrásfüggő. Több térségi kerékpáros kapcsolat elkészült, de további szakaszok megvalósítása forrásfüggő.
É2.1.1: Energiahatékonysági fejlesztések	Középületek energiahatékonysági beruházásai	Épített és természeti környezet	Városközpont akcióterület	A középületek energiahatékonysági fejlesztése az intézményi működési költségek csökkentését, az energiafelhasználás mérséklését és a klímatudatos városi működés erősítését szolgálja.	Részben megvalósult / folyamatos fejlesztési feladat.
É2.1.1: Energiahatékonysági fejlesztések	A városi oktatási intézmények energetikai felújítása	Épített és természeti környezet	Városközpont akcióterület	A fejlesztés az oktatási intézmények épületállományának energiahatékonysági korszerűsítését és fenntarthatóbb működését célozza.	Részben megvalósult / további elemei forrásfüggők.
É2.2.1: Kék- és zöld infrastruktúra fejlesztések, hulladékkezelés, szemléletformálás	Belterületi csapadékvíz-elvezetési rendszerek felújítása	Épített és természeti környezet	Városközpont akcióterület	A fejlesztés a belterületi csapadékvíz-elvezetés, vízvisszatartás és kék infrastruktúra fejlesztését szolgálja, különösen a nagy intenzitású csapadékeseményekhez való alkalmazkodás érdekében.	Folyamatban / támogatott TOP Plusz projekt.
É3.1.2: Épített örökség védelme	Építési telkek kialakítása	Épített és természeti környezet	Kertváros akcióterület	A fejlesztés a letelepedési lehetőségek, a lakóterületi kínálat és a fiatalok	Részben / nagyrészt megvalósult. A telkek kialakítása, értékesítése

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, indoklása	Folyamatban van-e, forrás / ütemezés
				helyben maradásának támogatását szolgálja.	és közművesítése előrehaladt.
É3.1.2: Épített örökség védelme	A városi közvilágítás látványának javítása	Épített és természeti környezet	Kertváros akcióterület	A fejlesztés a közvilágítás településképi és műszaki korszerűsítését, a légvezetékes megoldások fokozatos kiváltását, valamint a városképi minőség javítását szolgálja.	Részben megvalósult / folyamatos. Befejeződött a városi közvilágítás átfogó korszerűsítése, ugyanakkor a városképi jellegű fejlesztések továbbra is folytathatók.
G2.1.1: Turisztikai attrakciófejlesztés	Mór várost érintő borút létrehozása és fejlesztése	Gazdaságfejlesztés	Pincés utcák akcióterület; Kertváros akcióterület	A fejlesztés a Móri Ezerjóhoz kapcsolódó borturisztikai kínálat, tematikus utak, jelzésrendszer, marketing és kapcsolódó programok erősítését szolgálja.	Részben megvalósult / folyamatos fejlesztési irány.
G2.1.1: Turisztikai attrakciófejlesztés	Mór kapcsolódásának fejlesztése a térségi kerékpárút-hálózatba a Mór–Pusztavám vonalon	Gazdaságfejlesztés	Pincés utcák akcióterület; Kertváros akcióterület	A fejlesztés Mór kerékpáros turisztikai és térségi közlekedési kapcsolatait erősíti, különösen a meglévő és tervezett kerékpárutak összekapcsolásával.	Részben megvalósult / részben forrásfüggő. Több térségi kerékpáros kapcsolat elkészült, a Pusztavám irányú szakasz megvalósítása forrásfüggő.
É1.1.2: Helyi közlekedés fejlesztése	5 számjegyű utak korszerűsítése: Felsődobosra vezető 81118 j. közút, Tímárpusztára vezető 82101 j. közút és a	Épített és természeti környezet	Felsődobos – szegregációval veszélyeztetett, illetve kezelendő terület; Tímárpuszta	A fejlesztés a városszéli és külterületi településrészek közlekedési kapcsolatait, elérhetőségét és csapadékvíz-kezelési feltételeit javítja.	Részben folyamatban / forrásfüggő fejlesztési igény.

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, indoklása	Folyamatban van-e, forrás / ütemezés
	móri vasútállomáshoz vezető 82304 j. közút fejlesztése		akcióterület		
É2.2.1: Kék- és zöld infrastruktúra fejlesztések, hulladékkezelés, szemléletformálás	Közmű infrastruktúra fejlesztése: Felsődobos, Tímárpuszta, Árkipuszta közműfejlesztése, beleértve a gázellátás és a szennyvíz-elvezetési rendszer kiépítését is	Épített és természeti környezet	Felsődobos – szegregációval veszélyeztetett, illetve kezelendő terület; Árkipuszta – szegregációval veszélyeztetett, illetve kezelendő terület; Tímárpuszta akcióterület	A fejlesztés a központi belterülettől távolabb fekvő településrészek közműellátottsági hiányainak mérséklését, az életminőség javítását és a területi kiegyenlítést szolgálja.	Koncepció szintű / forrásfüggő fejlesztési igény.
É3.1.2: Épített örökség védelme	A városi utcakép fejlesztése: utcabútorok kihelyezése, közterek díszburkolattal való ellátása	Épített és természeti környezet	Városközpont akcióterület; Kertváros akcióterület	A fejlesztés a közterületek minőségének, használhatóságának és településképi értékének javítását célozza, a lakosság és a látogatók számára egyaránt. Minőségi közterületek kialakítása.	Folyamatos / részben megvalósult fejlesztési feladat.
É3.1.2: Épített örökség védelme	Városi zöldfelületek növelése	Épített és természeti környezet	Városközpont akcióterület; Kertváros akcióterület,	A fejlesztés a városi zöldfelületek minőségének és mennyiségének javítását, az alulhasznosított zöldfelületek ökológiai és közösségi	Folyamatos / részben megvalósult fejlesztési feladat. A faültetési, zöldfelületi és környezetrendezési

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, indoklása	Folyamatban van-e, forrás / ütemezés
			kapcsolódó városi és külterületi zöldinfrastruktúra-elemek	hasznosítását, valamint a kapcsolódó külterületi zöldinfrastruktúra-elemek, így különösen a mezővédő erdősávok fejlesztését szolgálja. A beavatkozás hozzájárul a klímaalkalmazkodáshoz, a biodiverzitás növeléséhez, a városképi és tájképi minőség erősítéséhez, valamint a lakossági életminőség javításához.	beavatkozások több ütemben megvalósultak, további fejlesztési igény fennáll.

2.3 A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI AKCIÓK VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE ÉS ÜTEMEZÉSE

A fejezet célja, hogy összefoglaló módon bemutassa a stratégiai célok megvalósításához kapcsolódó beavatkozások indikatív forrásigényét, a finanszírozás főbb lehetséges forrásait, valamint a megvalósítás ütemezésére vonatkozó főbb megállapításokat.

Az FVS finanszírozási terve üzleti modellre épül. Ennek megfelelően nem kizárólag a TOP Plusz forrásokkal számol, hanem figyelembe veszi az egyéb európai uniós operatív programok, hazai források, önkormányzati források, pénzügyi eszközök, valamint adott esetben magántőke vagy partnerségi források bevonásának lehetőségét is. A finanszírozási terv egyúttal számba veszi a beavatkozások megtérülő és nem megtérülő jellegét, valamint a fenntartható üzemeltetés szempontjait.

A részletes, beavatkozásonkénti pénzügyi adatokat az FVS finanszírozási terv melléklete tartalmazza. A projektek részletes státuszát, előkészítettségét, forrását és ütemezését a 2.2 és 2.4 fejezetek beavatkozási táblái tartalmazzák.

Az FVS alapján a tervezett beavatkozások összesített beruházási költsége 24,623 Mrd Ft. A költségek tervezési dimenziónkénti megoszlását az alábbi táblázat mutatja be.

3. táblázat - A tervezett beavatkozások összesített beruházási költsége az FVS tervezési dimenziói szerint

Tervezési dimenzió	Tervezett beruházási költség (Mrd Ft)	Fő fejlesztési tartalom
Prosperáló város	1,253	Elsősorban a gazdaságfejlesztési, vállalkozásfejlesztési, foglalkoztatási és turisztikai célokhoz kapcsolódó beavatkozások.
Zöldülő város	10,775	Energiahatékonysági, klímaalkalmazkodási, kék- és zöld infrastruktúra, környezetvédelmi és fenntarthatósági fejlesztések.
Digitális város	0,037	Digitális ügyintézési, városüzemeltetési, adatkezelési és digitális szolgáltatásfejlesztési beavatkozások.
Megtartó város	12,478	Humán közszolgáltatások, oktatási, szociális, egészségügyi, közösségi, sport- és életminőségi fejlesztések.
Kiszolgáló város	0,080	Településszerkezeti, közlekedési, közterületi, műszaki és

Tervezési dimenzió	Tervezett beruházási költség (Mrd Ft)	Fő fejlesztési tartalom
		városüzemeltetési jellegű beavatkozások.
Összesen	24,623	Az FVS-ben azonosított beavatkozások teljes, indikatív tervezett beruházási költsége.

A fenti összegek indikatív jellegűek. A tényleges projektköltségek az előkészítettség, a műszaki tartalom, a támogatási feltételek, a közbeszerzési környezet, az ár- és költségváltozások, valamint a kapcsolódó tulajdonosi, szolgáltatói és hatósági egyeztetések függvényében módosulhatnak.

A TOP Plusz Városfejlesztési Programtervben szereplő TOP Plusz projektek támogatást nyertek, ezért ezek a fejlesztések az ITS-ben támogatott projektként kezelendők. E beavatkozások a 2021–2027-es programozási időszak végrehajtási logikájához kapcsolódnak, forrásuk TOP Plusz, megvalósításuk pedig a támogatási szerződésekben, projekt-előkészítési dokumentumokban és projektmegvalósítási ütemezésekben rögzített feltételek szerint történik.

A folyamatban lévő, támogatott TOP Plusz projektek a jelenlegi programozási időszak meghatározó, biztosabb finanszírozási hátterű fejlesztései. Ezeknél a fő pénzügyi kockázatot nem a forrás teljes hiánya, hanem a projekt-előkészítés, a közbeszerzés, a kivitelezési költségek változása, az engedélyezési vagy tulajdonosi feltételek teljesülése, valamint az ütemezés tarthatósága jelentheti.

Az előkészített, de forrásfüggő fejlesztések esetében a megvalósítás időpontja bizonytalanabb. Ide tartoznak azok a beavatkozások, amelyeknél tanulmányterv, tervdokumentáció, előkészítő döntés vagy fejlesztési szándék rendelkezésre áll, de a teljes megvalósításhoz szükséges támogatási vagy egyéb finanszírozási forrás még nem biztosított. E projektek egy része a 2021–2027-es időszakban csak akkor valósulhat meg, ha megfelelő pályázati vagy egyéb finanszírozási lehetőség nyílik; ellenkező esetben megvalósításuk áthúzódhat a következő programozási időszakra.

A koncepció szintű vagy feltételes fejlesztési igények esetében a pénzügyi terv elsősorban fejlesztési szándékot és indikatív forrásigényt jelez. Ezeknél a beavatkozásoknál további műszaki, pénzügyi, tulajdonosi, szolgáltatói vagy partnerségi előkészítés szükséges. Amennyiben a szükséges előkészítés és forrásbiztosítás nem történik meg a jelenlegi programozási időszakban, e fejlesztések reálisan a következő programozási időszak projektportfóliójába kerülhetnek át.

A folyamatos, működési vagy partnerségi jellegű beavatkozások nem feltétlenül egyszeri beruházásként valósulnak meg. Ilyenek lehetnek például a szervezési, együttműködési, képzési, szemléletformálási, közösségi vagy vállalkozásfejlesztési jellegű intézkedések. Ezek pénzügyi igénye több kisebb ütemben, eltérő források bevonásával jelentkezhet, ezért ütemezésük rugalmasabb, mint a klasszikus beruházási projekteké.

A fenntartható üzemeltetés szempontjából kiemelt elv, hogy a fejlesztések ne csak a beruházás megvalósításának időpontjában legyenek finanszírozhatók, hanem hosszabb távon is fenntartható

működést eredményezzenek. Ennek érdekében különösen az energetikai, közintézményi, közlekedési, közterületi és humán infrastruktúra-fejlesztések esetében szükséges figyelembe venni a későbbi fenntartási, üzemeltetési és pótlási költségeket is.

2.4 Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz

4. táblázat - Városi hálózatos beavatkozások / hálózatos, vonalas fejlesztések

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett - akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, hálózatos jellege
G1.1.1: Versenyképes vállalkozások fejlődésének segítése	A borászatok integráció- és technológiai fejlesztésének elősegítése	Gazdaságfejlesztés	Gazdaságfejlesztési AT	A „Móri Ezerjó” minőségének és piacosításának elengedhetetlen feltétele az egyenletes minőséget garantáló technológia. Egyre növekvő teljesítménnyel bíró szőlőtermesztéssel és borkészítéssel foglalkozó helyi termelők együttműködéseinek, szövetkezési hajlandóságának elősegítése, valamint a marketingszemlélet erősítése hozzájárulva a piacra jutáshoz, illetve a fogyasztói igények magas színvonalú kielégítéséhez. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a városi és térségi helyi termelők érintettsége adja.
G1.2.1: Minőségi foglalkoztatás bővítése	A helyi piaci igényeknek megfelelő képzések segítése	Gazdaságfejlesztés	Kertváros AT, Gazdaságfejlesztési AT	A képzések elméleti és gyakorlati kialakítása a helyi vállalkozásokkal való együttműködés által, valamint a Széchenyi István és a Pannon Egyetemmel való együttműködés a logisztikai és a járműipari képzéseket illetően. A tervezett

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett - akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, hálózatos jellege
				beavatkozás hálózatos jellegét a város valamennyi vállalkozásának érintettsége, valamint a két egyetemmel való tervezett együttműködés adja.
G2.1.1: Turisztikai attrakciófejlesztés	Turisztikai rendezvények támogatása	Gazdaságfejlesztés	Pincés utcák AT, Városközpont AT	A turizmusfejlesztéshez attrakciók és látványosságok kellenek. A már bevezetett sikeres rendezvények (Móri Bornapok, Szent György-heti Vigasságok, Mórikum) fenntartása, ismertségének növelése, kapcsolódó marketing tevékenységek. A jó rendezvények az egyik legjobban megtérülő beruházások. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét az adja, hogy az attrakciófejlesztés szorosan kapcsolódik a már bevezetett sikeres, hagyományokon alapuló városi programsorozatokhoz.
G2.1.2: Turisztikai desztináció fejlesztése	A városi turisztikai marketingtevékenységek támogatása	Gazdaságfejlesztés	Pincés utcák AT, Városközpont AT, Kertváros AT	A városi arculattervezés, integrált marketingstratégia kialakítása, reklámanyagok létrehozása, turisztikai programcsomagok kialakítása. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét az adja, hogy ugyan a tervezett beavatkozás elsősorban a Pincés utcák akcióterület turisztikai fejlesztéséhez kapcsolódik, de szorosan kapcsolódik a város valamennyi turisztikai attrakciójának marketingjéhez, attól elválaszthatatlan az egységes branding miatt.
G2.1.2: Turisztikai desztináció fejlesztése	Humán erőforrás fejlesztés a turizmusban	Gazdaságfejlesztés	Pincés utcák AT, Városközpont AT, Kertváros AT	A városba látogató turisták számának növeléséhez kell. A turistákkal való foglalkozást csak jól képzett munkaerő tudja megfelelően ellátni. Marketing és speciális oktatás. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét az adja, hogy elsősorban a Pincés utcák akcióterület turisztikai fejlesztéséhez kapcsolódik, de szorosan kapcsolódik a városi munkaerő fejlesztéséhez és

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett - akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, hálózatos jellege
				megtartásához.
T1.1.2: Humán erőforrás fejlesztése a helyi gazdaság igényeihez igazodóan	Új ösztöndíj-rendszer kialakítása a fiatalok megtartása érdekében	Társadalom, emberi erőforrás	Kertváros AT	A helyzetfeltárás egyik megállapítása a városi fiatalság megtartásának problémája. A városhoz kötődést ösztöndíj rendszerrel kell elősegíteni. A középfokú oktatásban a gazdaság igényeihez igazodó képzéseken tanulók részére ösztöndíjrendszer kialakítása. Emellett a felsőoktatásban tanulók Bursa Hungarica ösztöndíjának hosszú távú fenntartása. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a célcsoport adja, amely a város teljes lakosságára és a járásra is kiterjed.
T1.1.2: Humán erőforrás fejlesztése a helyi gazdaság igényeihez igazodóan	Új típusú támogatási rendszer kialakítása, magasan képzett fiatalok letelepítése érdekében	Társadalom, emberi erőforrás	Kertváros AT	A városi lakosság alulképzettségét és fiatalítását olyan letelepedést támogató rendszerrel kell segíteni, amely a jól képzett fiatalok könnyebb lakhatáshoz jutását és tartós itt maradását segíti. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a célcsoport adja, amely a város teljes lakosságára és a járásra is kiterjed.
T1.2.2: Közművelődési és sportolási lehetőségek fejlesztése	A városi sportélet és rendezvények támogatása	Társadalom, emberi erőforrás	Délkeleti városrész AT	Az egészséges életvitel alapvető eleme a rendszeres testmozgás. Rendezvényekkel lehet a ösztönözni, rekreációs és sporttevékenységének elősegítését. Tömegsport események támogatása, hagyományos versenyek folyamatos megrendezése (Pl. Móri Karika, Szent György napi Ezerjó Félmaraton, úszóverseny, öttusaverseny, tamburelló-bajnokság stb.). A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a célcsoport adja, amely a város teljes lakosságára és a járásra is

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett - akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, hálózatos jellege
				kiterjed.
T2.1.1: Közszolgálati és járásközponti fejlesztések	Mór, mint „intelligens város”, e-közigazgatás fejlesztése	Társadalom, emberi erőforrás	Városközpont AT	Magas szintű és korszerű lakossági és vállalati e-szolgáltatások bevezetése révén lehetővé válik a közigazgatási ügyintézési idők, az ügyintézési folyamatban szereplők csökkentése. Az önkormányzati informatikai fejlesztések, az intézmények működési hatékonyságának javítása segíti a rugalmas, a lakossági és vállalkozási igényekhez alkalmazkodó feladatellátást. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét az adja, hogy a szolgáltatások a város egészére és a járásra is hatással lesznek, széleskörben használhatóvá válnak.
T2.1.1: Közszolgálati és járásközponti fejlesztések	Közszolgáltatási feladat- és hatáskörökhöz illeszkedő intézményrendszer	Társadalom, emberi erőforrás	Délkeleti városrész AT	A jól működő közigazgatás és közszolgáltatások a lakossági és vállalkozói életminőség fontos elemei. A hatósági eljárások egyszerűsítése kedvező hátteret biztosít a vállalkozások letelepedésének, beruházásaik megvalósításának. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét az adja, hogy a szolgáltatások a város egészére és a járásra is hatással lesznek, széleskörben használhatóvá válnak.
T2.1.1: Közszolgálati és járásközponti fejlesztések	A járás fejlesztéseinek összehangolása, segítése	Társadalom, emberi erőforrás	Városközpont AT	Mór, mint járásszékhely felelős, de érdeke is a környező települések hatékony fejlesztései. Ennek biztosítása a települések fejlesztéseit ésszerűen kedvezően összehangolni. A települések vezetőivel félévente tartandó egyeztető tárgyalás a fejlesztésekről. Megbízott előadó. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a több településre kiterjedő együttműködés adja.

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett - akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, hálózatos jellege
T2.1.1: Közszolgálati és járásközponti fejlesztések	Piac üzemeltetési rendszerének fejlesztése	Társadalom, emberi erőforrás	Városközpont AT	A megépült piac üzemeltetését csak a használat során jelentkezőproblémák és költségek ismeretében lehet változtatni és javítani. Ez viszont elengedhetetlen a gazdaságos üzemeltetéshez. Felmérés, elemzés, üzemeltetési szabályzat módosítása. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a piac szolgáltatásainak az egész városra és a környező településre is kiterjedő használata adja.
É2.1.1: Energiahatékonysági fejlesztések	A városi közvilágítás energia racionalizálása	Épített és természeti környezet	Kertváros AT	A kedvezőtlen gazdasági folyamatok hatására előtérbe került az energiatakarékos közvilágítási megoldások kialakítása. A közvilágítási rendszer aktív elemeinek korszerűsítése, szükséges rendszerbővítések és korszerűsítések, intelligens szabályozható rendszer feltételeinek megteremtése. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a városi közvilágítási rendszerbe való szerves illeszkedése adja, illetve a beavatkozás közvetett hatása a teljes városi közvilágítás üzemeltetésére.
É2.2.1: Kék- és zöld infrastruktúra fejlesztések, hulladékkezelés, szemléletformálás	A városban lakossági szintű komposztálási lehetőség biztosítása	Épített és természeti környezet	Kertváros AT	A kertvárosi jelleg miatt jelentős mennyiségű komposztálható hulladék keletkezik. Ennek megoldásával nem csak a környezetet védjük (tavaszi, őszi avar égetések) hanem jelentős talajjavító anyagot is nyerhetünk a közparkok felújításához. Lakossági komposztáló rendszer kialakítása, szükséges eszközök, edények beszerzése, kapcsolódó szervezési és kommunikációs feladatok. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét lakossági komposztálás városüzemeltetésre gyakorolt lehetséges hatása adja.

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett - akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, hálózatos jellege
É2.2.1: Kék- és zöld infrastruktúra fejlesztések, hulladékkezelés, szemléletformálás	Belterületi zárt csatorna- és nyílt árokrendszer fejlesztése és bővítése	Épített és természeti környezet	Városközpont AT	A város belterületét átszelő patak jelentős közterületet szakít ki, a mély vezetése miatt szükséges rézsű felületekkel. Ez jelentős fenntartási költségeket és szennyezésének lehetősége eredményez. A korábban felmért területek csapadékvíz elvezetését és a belterületi szakaszon a csatorna lefedését célozza meg. Belterületi zárt csatorna- és nyílt árokrendszer fejlesztése és bővítése. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét az egész városra kiterjedő hatóköre adja. A tervezett beruházás része a város zárt csatorna- és nyílt árokrendszerének.
É3.1.2: Épített örökség védelme	A használaton kívüli ingatlanok funkcióval való megtöltése	Épített és természeti környezet	Kertváros AT	A használaton kívüli ingatlanok, állagromlása erősebb, környezete könnyen elhanyagolttá válik. A jól képzett fiatalok letelepedésének segítésével, elősegítjük az épített környezet megóvását és a város képzettségi színvonalának növelését. Konkrét beruházás a Mór Wekerle u. 10 alatti, ún. Civil-ház koncepció, városi civil szervezeteknek majd helyet adó épület felújítása. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a teljes város életére kiható hatása adja.
É2.1.1: Energiahatékonysági fejlesztések	Biomassza tüzelésű vagy geotermikus energián alapúló távhőszolgáltatás fejlesztése	Épített és természeti környezet	Kertváros AT Városközpont AT	A kertvárosi jelleggel egyidejűleg, jelentkeznek olyan melléktermékek, amelyek felhasználása jelentős energia megtakarítás eredményez. A fejlesztésnél, viszont a jelenlegi hőközpontot ki kell telepíteni a városközpontból. A városi távhő rendszer hőtermelő egységének átalakítása biomassza alapúra. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a teljes városra kiterjedő hatása adja.

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett - akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, hálózatos jellege
É2.1.1: Energiahatékonysági fejlesztések	A lakossági energiahatékonysági beruházások támogatása	Épített és természeti környezet	Szegregátum AT Kertváros AT	OFP egyik kiemelt prioritása az energiahatékonyság javítása. Ez komoly megtakarítást jelent, a lakossági fogyasztásnál is. Lakossági épületek energetikai korszerűsítése (szigetelés, nyílászáró csere, gépészeti korszerűsítések), megújuló alapú energiatermelés berendezéseinek beépítése. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a teljes város energiafogyasztására kiterjedő hatása adja.
T1.2.2: Közművelődési és sportolási lehetőségek fejlesztése	Helyi humán fejlesztések Mór Városában	Társadalom, emberi erőforrás	Mór város teljes közigazgatási területe / Valamennyi akcióterület	Rendezvények, közösségi programok megszervezése az alábbi témakörökben: a településen élők érzékenyítése a fogyatékkal élők, idősek, hátrányos helyzetű gyermekek irányába. Családi és gyermekprogramok a helyi identitás erősítése érdekében. Helyi termelők és kézművesek termékeinek promotálása. Egészséges életmóddal, energiahatékonysággal, környezetvédelemmel kapcsolatos szemléletformáló közösségi programok és kapcsolódó eszközbeszerzés (elektromos rásegítésű kerékpár). Helyi kulturális közösséget dinamizáló események. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a város egészére kiterjedő hatása adja.
T2.1.1: Közszolgálati és járásközponti fejlesztések	Digitális átállás menetrend és akcióterv fejlesztése	Társadalom, emberi erőforrás	Mór város teljes közigazgatási területe / Valamennyi akcióterület	Digitális átállást támogató menetrend digitális akcióterv készítése. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a város egészére kiterjedő hatása adja.
É1.1.3: Kerékpáros közlekedési	Kerékpárforgalmi Hálózati Terv (KHT)	Épített és természeti	Mór város teljes közigazgatási	A meglévő Kerékpárforgalmi Hálózati Terv (KHT) felülvizsgálata a tervezett kerékpárútvonal fejlesztésekhez kapcsolódóan. A

Beavatkozási terület	Beavatkozás	Kapcsolódó stratégiai cél	Érintett - akcióterületek	Beavatkozás bemutatása, hálózatos jellege
infrastruktúra fejlesztése	felülvizsgálata	környezet	területe / Valamennyi akcióterület	tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a város egészére kiterjedő hatása adja.
É2.2.1: Kék- és zöld infrastruktúra fejlesztések, hulladékkezelés, szemléletformálás	Városi klímastratégia létrehozása	Épített és természeti környezet	Mór város teljes közigazgatási területe / Valamennyi akcióterület	Komplex városi klímastratégia, amely igény esetén alapja lehet egy fenntartható Energia és Klíma Akciótervnek (SECAP). A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a város egészére kiterjedő hatása adja.
É2.2.1: Kék- és zöld infrastruktúra fejlesztések, hulladékkezelés, szemléletformálás	Városi zöld menetrend fejlesztése	Épített és természeti környezet	Mór város teljes közigazgatási területe / Valamennyi akcióterület	Zöld átállást támogató menetrend kidolgozása alapján egy városi zöld keretrendszer kidolgozása, amely kiterjed az illegális hulladéklerakás megelőzésére, a megtisztított helyszínek újraszennyeződésének megakadályozására, valamint a hulladékgyűjtő pontok és edényzetek szükség szerinti technikai védelmére, így különösen a közterületi kamerarendszer célzott bővítésének és indokolt esetben fizikai védelmi megoldások alkalmazásának vizsgálatára. A beavatkozás része a Területi Szolgáltatóval közös hulladékmegelőzési és lakossági szemléletformálási akcióterv kidolgozása és végrehajtása. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a város egészére kiterjedő hatása adja.
É2.2.1: Kék- és zöld infrastruktúra fejlesztések, hulladékkezelés, szemléletformálás	Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv elkészítése és Települési Vízkárelhárítási Terv felülvizsgálata	Épített és természeti környezet	Mór város teljes közigazgatási területe / Valamennyi akcióterület	Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv (ITVT) készítése és meglévő Települési Vízkárelhárítási Terv felülvizsgálata. A tervezett beavatkozás hálózatos jellegét a város egészére kiterjedő hatása adja.

3 ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

Az alábbiakban ismertetjük a szegregáció mérséklésére, megszűntetésére vonatkozó városi szintű intézkedéseket és célokat. Mór város komplex megközelítést alkalmaz a szegregáció témájának kezeléséhez kapcsolódóan, azaz a lakóhely szerinti szegregáció (szegregátum) mellett azonos módon vizsgálja az egyéb kategóriákat is, így a horizontális antiszegregációs célok jellemzően nem a szegregátumokhoz kapcsolódnak közvetlenül, hanem a leszakadással veszélyeztetett csoportok támogatását célozzák.

Az antiszegregációs program kidolgozása során felmerülő kérdések megoldására a programjavaslatok a hátrányos helyzetben lévő lakosság felzárkóztatását integrált szemlélettel közelítik meg. A programok egyszerre kezelik a szegregált, vagy szegregált közeli környezetben élők szociális, lakhatási, munkaerő-piaci és nevelési-oktatási integrációját.

3.1 A szegregáció társadalmi jelenségeinek horizontális elemzése – a változások értékelése

Az előző antiszegregációs terv a 2015-ben kiadott integrált településfejlesztési stratégia részeként került kiadásra. A kiadástól eltelt időszak változásai az időközben kiadott Helyi Esélyegyenlőségi Programokban (2018-2023 és 2023-2028) követhetőek nyomon az alábbiak szerint.

Változtak a térségi társulási viszonyok, melyhez kapcsolódóan új koncepciók is születtek ebben az időszakban. A 2020 áprilisában a Mór Mikrokörzeti Szociális Intézményi Társulás által elfogadott Szociálpolitikai Koncepció rögzíti, hogy „az önkormányzatok elkötelezettek abban, hogy a meglévő szociális ellátásaik erősítésével, fenntartásával meg kell találni a módját annak, hogy az ellátások minden rászorult részére elérhetők legyenek”. Nem kötelező feladatként vállalta a Móri Többcélú Kistérségi Társulás a hajléktalanok ellátását, illetve 2016-ban a Társulás fenntartásába került a Meseház Óvoda.

Akadályozó tényezőként továbbra is megemlítendő, hogy fennálló probléma a különböző célcsoportokkal kapcsolatos adatok hiánya (pl. nők elleni erőszak, időskorúak foglalkoztatása, romákra vonatkozó adatok), ami nehezíti az intézkedések tervezését is.

A szegregációt ellensúlyozó foglalkoztatási programok közül kiemelkedik a közfoglalkoztatási program, amelyben 2019-ben 16, 2020-ban 8, 2021-ben 7 fő vett részt. Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel támogatottak száma 2016-ban 104, 2017-ben 94, 2018-ban 101, 2019-ben 110, 2020-ban 151, 2021-ben 53 fő volt.

A szegregációban érintett célcsoportok közül a hajléktalanokat érintő pozitív változások voltak az

időszakban, hogy 2019-ben egy a Magyar Élelmiszerbank Egyesülettel kötött megállapodás következtében a lakók ellátása javult, illetve 2021-ben a Hajléktalanokért Közalapítvány segítségével megvalósult az átmeneti szálló komplett fűtésrendszerének cseréje.

Fontos változás a felzárkóztatás területén, hogy 2021-ben elkészült a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030, mely szemlélete már leképeződik a HEP-ben is, így annak a helyi szintű részeként és végrehajtási eszközeként működik.
Releváns megvalósult projektek:

- TOP-4.2.1-15-FE1-2016-00005: a Móri Szociális Alapszolgáltatási Központ fejlesztését célzó projekt keretében kisbusz került beszerzésre, amivel az idősek és a nagycsaládosok szállítása vált lehetővé, míg a kismotor beszerzésnek köszönhetően a gondozók jutnak el gyorsan az ellátottakhoz házi segítségnyújtáskor. A projekt megvalósulásával a szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti szolgáltatások hozzáférhetősége és minőségi feltételei javultak.
- EFOP-1.2.9 -17-2017-00072: a nők a családban és a munkahelyen összeegyeztetését segítő 2021-ben zárult projekt keretében létrejött a Móri Család és KarrierPONT, amely helyi szervezetként működött, és amelynek célja volt, hogy segítse, támogassa, információval és tanfolyamokkal lássa el a város és vonzáskörzetében élő nőket. A támogatásnak köszönhetően számos helyben élő kisgyermeket nevelő nőnek sikerült elhelyezkednie a munkaerőpiacon. A projekt megvalósításának eredményeként javult a családok anyagi helyzete, a kisgyermekes anyák társadalmi presztízse, mentálhigiénés állapota és önbecsülése.
- TOP-1.4.1—15-FE1-2016-00023: a projekt keretében a Nefelejcs Bölcsőde fejlesztésére került sor, aminek keretében férőhelybővítési céllal új csoportszoba, valamint a megnövekedett HH, HHH, SNI száma miatt új torna- és fejlesztőszoba került kialakításra. A Bölcsőde férőhelyszáma 76-ról 100 kisgyermekre növekedett. A tervezett beruházás hozzájárul a kisgyermekes szülők munkaerőpiacra történő visszatéréséhez, ezáltal a foglalkoztatás növeléséhez.
- EFOP-1.5.2-16-2017-00013: a Humán közszolgáltatások fejlesztését célzó 2020-ban zárult térségi projekt keretében a járás résztvevő települései közszolgáltatásainak fejlesztésére került sor, melynek eredményei a térség emberi erőforrásának fejlesztése, a térségi munkaerő munkaerő-piaci helyzetének javítása, a humán közszolgáltatások szakember-ellátottságának fejlesztése, a munkába állás segítése, a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatása, a közösség erősítése, a különböző társadalmi és etnikai csoportok közötti távolság mérséklése, a fejlesztéssel érintett terület vidékmegtartó képességének fejlesztése, és a célcsoportok egészségügyi állapotának javítása és megtartása. A projekt keretében valósult meg a lakosság ingyenes COVID-19 szűrése is, 15 fő humán közszolgálati munkatárs tartós munkahelyhez jutott, számos helyi lakossági rendezvény valósult meg, közel 50 résztvevő elhelyezkedett a nyílt munkaerő-piacon. Az eredmények mellett kiemelendő, hogy a projektmegvalósítást nehezítette, hogy a munkaerő-piaci elhelyezkedést támogató képzésekben jelentős volt a lemorzsolódás esélye a célcsoporttagok között, ezért ennek elkerülése érdekében motivációs díjat kellett bevezetni.

Konklúzióként megfogalmazott főbb problémák és tervezett kezelési módok:

- A mélyszegénységben élők problémájának legfőbb oka aluliskolázottságuk, ezért az alapfokú képzettséghez való jutásukat szükséges támogatni;
- A gyerekek helyzetével kapcsolatos probléma a krízishelyzetben lévők, SNI és védelembe vett gyerekek helyzetéhez szükséges kevés eszköz, a meglévő eszközök erősítése szükséges;
- A nők érvényesülési lehetőségeihez kevés az atipikus foglalkoztatási lehetőség és az alternatív gyermekfelügyeletre, ezeken a területeken új alternatívák keresése szükséges;
- Kezelendő helyzet, hogy az idősek között gyakori az egyfős háztartás, mely kezeléséhez tervezett a generációk közötti különbség csökkentése;
- A fogyatékosok helyzetének javításához elsősorban az érintettekre vonatkozó adatok bővítése szükséges és eszközök keresése akadálymentesítés területén.

A felmerült problémák ellenére is jelentős előrelépés történt a szegregációval érintett városrészek tekintetében a város fejlődésének köszönhetően, amely előrelépés tükröződik a 2022-es népszámlálási adatokban.

3.2 A szegregáció területi vonatkozásai – a változások értékelése

A 2023-2028-as időszakra vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Programot (HEP) 2023 júniusában fogadta el a Képviselő-testület. Az ebben megfogalmazott célkitűzések a következők Árkipuszta vonatkozásában:

- Mélyszegénységben élők és romák esélyegyenlősége:
  - Szociális támogatások erősítése: Szociális Alapszolgáltatási Központ (SZAK) segít a tanácsadásban, közreműködik a támogatások elérésben. Ez minden évben folyamatos. A települési támogatásokkal és köztemetéssel kapcsolatos eljárás szabályairól szóló 22/2021 (V. 14.) ök. rendeletet többször módosította a Képviselő-testület a különböző felmerült egyedi élethelyzeteknek megfelelően. A rendeletben szereplő támogatások közül az eseti jelleggel nyújtott rendkívüli települési támogatás, a meghatározott időszakra nyújtott rendkívüli települési támogatás, tűzifakiadások mérsékléséhez nyújtott települési támogatás, élelmiszercsomag formájában nyújtott települési támogatás.
  - Árkipusztán az alacsony jövedelmű bérlők számára nagyon megterhelő volt a negyedévente számlázott magas összegű szippantási díj fizetése, ezért a közelmúltban az önkormányzat jelentős támogatásával a szolgáltatás díja jelentős mértékben csökkentésre került.
  - A SZAK 2023. nyarán az árkipusztai irodájában a szünet idején heti rendszerességgel játszóházat szervezett az ott élő gyermekeknek. A tanév során felzárkóztató korrepetálást tartanak az árkipusztai gyermekek számára, illetve nyáron pótvizsgára felkészítést. 2023.

nyarán a Családsegítő Alapítvány anyagi támogatásával a SZAK munkatársai az árkipusztai gyerekeket elvitték a Cinema City Moziba Székesfehérvárra, ahol a program részeként ebédet is kaptak. Az árkipusztai irodahelyiséget továbbra is használja a SZAK ügyfélfogadás, illetve adományosztás céljára is. Az ott élő lakosság számára egyszerűbb a segítségnyújtáshoz történő hozzáférés az által, hogy a SZAK munkatársai megtalálhatóak a közvetlen környezetükben, így még utazniuk sem kell Mórra az ügyfeleknek. A SZAK tervezi tanyagondnoki ellátás bevezetését pályázati forrásból a külterületen élők ellátásának biztosítása érdekében. Amennyiben ez megvalósulna, az árkipusztai lakosság számára is elérhető lenne a tanyagondnoki szolgáltatás.

- A gyermekek esélyegyenlősége:
  - Nagyon fontos cél a jelzőrendszer további erősítése abból a célból, hogy a veszélyeztetett és védelembe vett gyerekek száma csökkenjen. Ennek érdekében a jelzőrendszeri tagok közötti kapcsolattartás kiemelt szerepet kap.
  - Szünidei gyermekétkeztetés további biztosítása a nemcsak hátrányos, halmozottan hátrányos gyermekek számára. A Képviselő-testület döntése alapján nemcsak a jogszabály szerinti gyermekek (hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű) jogosultak Móron a szünidei gyermekétkeztetésre, hanem a csak rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők is. Ehhez önkormányzatunk minden évben saját forrást biztosít. Ezenkívül a települési támogatást szabályozó ök. rendeletben mérlegelési szempont a háztartásban élő személyek száma, ezen belül az eltartott gyermek száma.

Az előző antiszegregációs terv óta Mór Városi Önkormányzat két pályázaton keresztül tervezett felzárkóztatási célú projektet Árkipusztára vonatkozóan:

- TOP-5.2.1-15-FE1-2016-00004: a projekt keretében egy komplex fejlesztési program keretében tervezték megérteni az Árkipusztán élők problémáit és kezelni egyéni fejlesztési programokon keresztül társadalmi beilleszkedésük érdekében.
- TOP-4.3.1-15-FE1-2016-00005: a pályázat pozitív támogatói döntésben részesült, azonban a Támogatási Szerződés nem került aláírásra, mivel Mór Városi Önkormányzat a szegregátumban lakók helyzetét kívánta fejleszteni, míg a támogató célja a támogatással érintett szegregátumok felszámolása volt. A projekt tervezett célja volt a leromlott városrész szegregátumának fizikai revitalizációja, az ott élő alacsony státuszú, marginalizált lakosság életkörülményeinek javítása. Specifikus célok:
  - meglévő szociális bérlakások felújítása,
  - a lakosság életminőségének javítása komplex programokkal,
  - az akcióterület lakosságának integrációja.

Jelen stratégia készítése és felülvizsgálata során egy komplex felülvizsgálati folyamat történik, melynek keretében átfogó módon felülvizsgálatra kerülnek a város fejlesztési stratégiai és programdokumentumai,

így a felzárkóztatási célú fejlesztések a város egyéb fejlesztési elképzeléseivel egységben, rendszerbe foglaltan kerülnek tervezésre, ami növeli a felzárkóztatási célú intézkedések megvalósulásának esélyeit is, illetve a megvalósuló intézkedések eredményességét, hatását a szegregátumokra vonatkozóan.

3.3 Az antiszegregációs fejlesztési célok és beavatkozási javaslatok

5. táblázat - Horizontális antiszegregációs beavatkozások

Célok	A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása
Szociális-egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	Szociális városrehabilitáció Mór városában (Városközpont AT)	33.000.000 Ft TOP-Plusz 1
Szociális-egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	Szociális városrehabilitációhoz kapcsolódó humán fejlesztések Móron (Szegregátum AT, Városközpont AT)	10.000.000 Ft TOP-Plusz 3 ESZA+
Szociális-egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	Helyi humán fejlesztések Mór városában	194.000.000 Ft TOP-Plusz 3 ESZA+
Szociális érzékenység, segítség a hátrányos helyzetűeknek	Fogyatékkal élők nappali foglalkoztató épületének kialakítása	221.000.000 Ft TOP Plusz 3 ERFA

Forrás: FVS útmutató alapján saját szerkesztés

6. táblázat - Területi fókuszú antiszegregációs beavatkozások

Fejlesztendő terület	Célok	A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása
Felsődobos	Fejlett helyi és térségi közlekedési infrastruktúra	Felsődobosra vezető 81118 j. közút korszerűsítése	340.000.000 Ft TOP Plusz 6

Forrás: FVS útmutató alapján saját szerkesztés

7. táblázat - A két antiszegregációs beavatkozási dimenzió kapcsolata

Átfogó beavatkozások	Árkipuszta	Felsődobos
Szociális városrehabilitáció Mór városában (Városközpont AT)	Nem releváns	Nem releváns
Szociális városrehabilitációhoz kapcsolódó humán fejlesztések Móron (Szegregátum AT, Városközpont AT)	Célterület	Célterület
Helyi humán fejlesztések Mór városában	Hátrányos helyzetűeket célzó beavatkozás	Hátrányos helyzetűeket célzó beavatkozás
Fogyatékkal élők nappali foglalkoztató épületének kialakítása	Korlátozottan releváns, Városközpont AT	Korlátozottan releváns, Városközpont AT

Forrás: FVS útmutató alapján saját szerkesztés

4 A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

4.1 Külső összefüggések

A stratégia külső összefüggéseinek vizsgálata annak bemutatására szolgál, hogy Mór Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája összhangban áll-e a magasabb szintű, valamint a helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal. A fejezet a stratégia illeszkedését összefoglaló jelleggel mutatja be, különös tekintettel a településrendezési eszközökre, az ágazati és területfejlesztési stratégiákra, a vármegyei és országos fejlesztési dokumentumokra, az Európai Unió 2021–2027-es szakpolitikai célkitűzéseire, valamint a környezetvédelmi és védettségi szempontokra.

A részletes háttérvizsgálatot a stratégia megalapozó munkarészei tartalmazzák. Jelen fejezet célja nem ezek megismétlése, hanem annak összegzése, hogy az ITS célrendszere és beavatkozásai milyen módon illeszkednek a külső tervezési környezethez.

4.1.1 Illeszkedés a városi szintű településfejlesztési dokumentumokhoz

Az ITS aktualizálása az FVS stratégiai munkarésze alapján történik, ezért a két dokumentum célrendszere között közvetlen tartalmi kapcsolat áll fenn. Az FVS Mór Város Településfejlesztési Koncepcióját és korábbi Integrált Településfejlesztési Stratégiáját alapul véve készült, így a stratégiai célok és részcélok rendszere a városi fejlesztési dokumentumok logikájához illeszkedik.

A stratégia középtávú célrendszere a város jövőképéből, átfogó céljaiból és tematikus részcéljaiból épül fel. A gazdaságfejlesztés, a humán közszolgáltatások és társadalmi megtartóerő, valamint az épített és természeti környezet fejlesztése olyan célterületek, amelyek a város korábbi fejlesztési dokumentumaiban is meghatározó szerepet kaptak.

A városi szintű ágazati dokumentumok közül különösen a sporttal, közművelődéssel, humán közszolgáltatásokkal, gazdaságfejlesztéssel, turizmussal, energetikával, közlekedéssel és környezetvédelemmel kapcsolatos helyi programok relevánsak. Az ITS beavatkozásai ezekkel összhangban támogatják a sport- és rekreációs infrastruktúra fejlesztését, a közösségi élet erősítését, a turisztikai kínálat bővítését, a közintézményi és lakossági energiahatékonyság javítását, valamint a városi és térségi közlekedési kapcsolatok fejlesztését.

4.1.2 Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz

Az ITS céljai és beavatkozásai a településrendezési eszközökkel összhangban értelmezhetők. A stratégia nem önálló rendezési dokumentum, hanem a fejlesztési irányokat, beavatkozásokat és azok stratégiai összefüggéseit

rögzíti. A konkrét fejlesztések megvalósítása során a hatályos településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és egyéb településrendezési előírások keretei között kell eljárni.

A stratégia több olyan beavatkozást tartalmaz, amelynek megvalósítása településrendezési szempontból is releváns. Ilyenek különösen az iparterületi fejlesztések, az új gazdasági területek előkészítése, a városközponti és közterületi fejlesztések, a lakóterületi kínálat bővítéséhez kapcsolódó építési telkek kialakítása, a közlekedési és csapadékvíz-elvezetési fejlesztések, valamint a zöldfelületi és rekreációs területeket érintő beavatkozások.

Az ITS-ben szereplő fejlesztések végrehajtása során biztosítani kell, hogy a konkrét projektek illeszkedjenek a településrendezési előírásokhoz, illetve szükség esetén a településrendezési eszközök módosítása a jogszabályi eljárásoknak megfelelően történjen. A fejlesztések tervezésekor külön figyelmet szükséges fordítani a városszerkezeti kapcsolatok, a településképi minőség, a közlekedési és közműkapacitások, valamint a táji és természeti adottságok figyelembevételére.

4.1.3 Illeszkedés a vármegyei és térségi fejlesztési dokumentumokhoz

Mór fejlesztési céljai illeszkednek Fejér vármegye fejlesztési irányaihoz. A vármegyei dokumentumokban Mór sajátos gazdasági és térségi szerepkörrel rendelkező járásközpontként jelenik meg. A város járműipari, elektronikai, logisztikai és borturisztikai adottságai összhangban állnak a vármegye innovatív és fejlődő gazdaságra, gazdasági környezetfejlesztésre, munkaerőpiaci alkalmazkodásra és turisztikai együttműködésekre vonatkozó céljaival.

A stratégia gazdaságfejlesztési beavatkozásai – így különösen az iparterületek fejlesztése, a vállalkozói környezet erősítése, a helyi és térségi vállalkozások együttműködésének ösztönzése, valamint a képzési és foglalkoztatási kapcsolatok fejlesztése – közvetlenül illeszkednek a vármegye gazdasági versenyképességet és innovációt támogató céljaihoz.

A turisztikai fejlesztések, ezen belül a Móri Ezerjóhoz, a borturizmushoz, a Pincés utcákhoz, a kulturális örökséghez és a városi rendezvényekhez kapcsolódó beavatkozások a vármegyei turisztikai együttműködésekhez és a térségi attrakciófejlesztési irányokhoz kapcsolódnak. Mór a Velencei-tó, Vértes és kapcsolódó térségi turisztikai együttműködések szempontjából is releváns település, ezért a turisztikai kínálat fejlesztése nemcsak helyi, hanem térségi hatású célként is értelmezhető.

A humán közszolgáltatási, szociális, egészségügyi, oktatási és közösségi fejlesztések a vármegye társadalmi kohéziót, esélyegyenlőséget, népességmegtartást és életminőséget erősítő céljaihoz illeszkednek. A közlekedési, kerékpáros, csapadékvíz-kezelési, közmű- és energetikai fejlesztések a fenntartható települési működést, a klímaalkalmazkodást és a térségi elérhetőség javítását támogatják.

4.1.4 Illeszkedés az országos fejlesztési és ágazati stratégiákhoz

Az ITS célrendszere illeszkedik az országos fejlesztési és területfejlesztési célokhoz. A stratégia gazdaságfejlesztési elemei hozzájárulnak a versenyképes, hálózatosodó helyi gazdaság, a vállalkozói környezet fejlesztése, a foglalkoztatás és a helyi gazdasági szereplők együttműködésének erősítése irányába mutató országos célokhoz. Mór ipari és logisztikai adottságai, valamint a 81. számú főút menti térségi elhelyezkedése miatt a közlekedési és gazdasági hálózatok fejlesztése különösen fontos stratégiai kapcsolódási pont.

A turisztikai célok az országos turizmusfejlesztési irányokhoz kapcsolódnak, mivel a stratégia a helyi borászati, gasztronómiai, kulturális és épített örökségi értékekre építő turisztikai kínálat fejlesztését támogatja. A Móri Ezerjóhoz, a borvidéki arculathoz, a rendezvényekhez és a turisztikai marketinghez kapcsolódó beavatkozások erősítik a város desztinációs szerepét.

Az energetikai, klíma- és környezetvédelmi beavatkozások összhangban állnak az energiahatékonyság, a megújuló energiahasznosítás, a klímaalkalmazkodás, a körforgásos gazdaság és a környezetterhelés csökkentésének országos irányaival. A középületek energetikai korszerűsítése, a közvilágítás energiahatékonysági fejlesztése, a zöldfelületek növelése, a csapadékvíz-kezelés és a vízgazdálkodási tervezés mind hozzájárulnak a fenntartható települési működéshez.

A digitális fejlesztési irányok az országos digitalizációs és közigazgatás-fejlesztési célokhoz kapcsolódnak. Az e-közigazgatás, a digitális átállás menetrendje, az önkormányzati adatkezelés és a digitális szolgáltatásfejlesztés a korszerű, hatékony és ügyfélbarát városi működés feltételeit erősítik.

4.1.5 Illeszkedés az Európai Unió 2021–2027-es célkitűzéseihez

Az ITS aktualizált tartalma összhangban áll az Európai Unió 2021–2027-es programozási időszakának fő szakpolitikai célkitűzéseivel. A gazdaságfejlesztési és innovációs beavatkozások a versenyképesebb és intelligensebb Európa céljához kapcsolódnak, különösen a helyi vállalkozások, a KKV-k, az iparterületek és a képzési kapcsolatok fejlesztése révén.

A zöld és klímatudatos fejlesztések a zöldebb, alacsony karbonkibocsátású, energiahatékonyabb és ellenállóbb települési működést támogatják. Ide tartoznak az energetikai korszerűsítések, a megújulóenergia-használat, a kék- és zöld infrastruktúra, a csapadékvíz-gazdálkodás, a zöldfelületi fejlesztések és a környezeti szemléletformálás.

A közlekedési és kerékpáros fejlesztések a fenntartható mobilitási célokhoz, a városi és térségi elérhetőség javításához, valamint a környezetterhelés mérsékléséhez kapcsolódnak. A humán közszolgáltatási, szociális, egészségügyi, közösségi és antiszegregációs beavatkozások a társadalmilag befogadóbb, esélyegyenlőséget és szolgáltatáshoz való hozzáférést biztosító fejlesztési irányokat támogatják.

Az ITS-ben szereplő TOP Plusz projektek közvetlenül kapcsolódnak a 2021–2027-es területi és településfejlesztési

forrásfelhasználási keretekhez. A stratégia ugyanakkor nem kizárólag a TOP Plusz forrásokra épül, hanem a város teljes fejlesztési portfólióját, a támogatott, forrásfüggő, előkészített és későbbi programozási időszakra is áthúzódó fejlesztési igényeket is kezeli.

4.1.6 Illeszkedés a környezetvédelmi, klíma- és védettségi szempontokhoz

Mór természeti és táji adottságai, a Móri-árok, a borvidéki területek, a zöldfelületi rendszer, a vízgazdálkodási adottságok, valamint az országos és térségi védettségi szempontok a fejlesztések tervezése során meghatározó külső keretet jelentenek. A stratégia beavatkozásai ezért csak úgy valósíthatók meg, hogy azok figyelembe veszik a táji, természeti, ökológiai, vízvédelmi, településképi és örökségvédelmi szempontokat.

A zöldfelületi, vízgazdálkodási, csapadékvíz-elvezetési, komposztálási, hulladékgazdálkodási, energetikai és klímaalkalmazkodási beavatkozások közvetlenül kapcsolódnak a környezetvédelmi és fenntarthatósági célokhoz. A városi klímastratégia, a zöld menetrend, az integrált települési vízgazdálkodási terv és a települési vízkárelhárítási terv felülvizsgálata olyan tervezési feladatok, amelyek a környezeti kockázatok kezelését és a hosszabb távon fenntartható városüzemeltetést támogatják.

A stratégia épített örökséghez és városképhez kapcsolódó beavatkozásai – így különösen a műemléki épületek felújítása, a városközponti fejlesztések, a Pincés utcák, az utcakép és közterületi minőség fejlesztése – a helyi karakter és településképi értékek megőrzésével összhangban valósítandók meg. A fejlesztések során biztosítani kell, hogy a városi növekedés, gazdaságfejlesztés és infrastruktúra-bővítés ne veszélyeztesse a védett és értékes természeti, táji és épített környezeti elemek fennmaradását.

4.1.7 Összegző megállapítás

Az aktualizált ITS külső összefüggései alapján megállapítható, hogy a stratégia célrendszere és beavatkozásai összhangban állnak Mór városi szintű fejlesztési dokumentumaival, a településrendezési keretekkel, Fejér vármegye területfejlesztési dokumentumaival, az országos fejlesztési és ágazati célokkal, valamint az Európai Unió 2021–2027-es programozási időszakának fő szakpolitikai irányaival.

A stratégia különösen erős kapcsolódást mutat a gazdasági versenyképesség, a helyi és térségi foglalkoztatás, a turizmus, a humán közszolgáltatások, a közlekedési és kerékpáros kapcsolatok, az energiahatékonyság, a klímaalkalmazkodás, a digitális átállás, a társadalmi befogadás és a városi életminőség fejlesztési területeihez.

Az ITS megvalósítása során ugyanakkor folyamatosan biztosítani kell a fejlesztések illeszkedését a hatályos településrendezési előírásokhoz, a környezetvédelmi és védettségi szempontokhoz, valamint az aktuálisan elérhető támogatási és finanszírozási keretekhez. A stratégia külső összhangja ezért nem egyszeri megfelelési kérdés, hanem a végrehajtás során is folyamatosan követendő tervezési és menedzsmentfeladat.

4.2 Belső összefüggések

A stratégia belső összefüggéseinek vizsgálata annak bemutatására szolgál, hogy az ITS célrendszere, a helyzetértékelésben azonosított problémák és fejlesztési szükségletek, valamint a megvalósítást szolgáló beavatkozások egymással logikus és végrehajtható rendszert alkotnak-e.
Az aktualizált ITS belső logikája az FVS stratégiai célrendszerére, a tematikus célmátrixra, a területi célmátrixra és a forgatókönyv-elemzés következtetéseire épül. A célrendszer nem önállóan, a beavatkozásoktól elkülönülve értelmezendő, hanem olyan stratégiai keretként, amely a város fő problémáira, fejlesztési lehetőségeire és külső-belső kockázataira ad választ.
A stratégia célrendszere három fő tematikus pillér köré szerveződik:

- Gazdaságfejlesztés;
- Társadalom, helyi közösségek, emberi erőforrás fejlesztése;
- Épített és természeti környezet fejlesztése.

E három tematikus pillérhez hét részcél kapcsolódik:

- G1. Diverzifikált gazdasági szerkezet, fejlett KKV-szektor, az innováció-vezérelt gazdaság igényeihez igazodó, helyi munkavállalói bázis;
- G2. Idelátogatókat vonzó környezet, magas színvonalú turisztikai szolgáltatások és programok;
- T1. Gondoskodó város, a lakosság igényeihez igazodó humán közszolgáltatások;
- T2. A térségközponti funkció fejlesztése, magas színvonalú közszolgáltatások;
- É1. Fejlett helyi és térségi közlekedési infrastruktúra;
- É2. Energia- és környezethatékony, klímatudatos város;
- É3. Tradíciókon alapuló közösségi élet, az épített környezet fenntartható fejlesztése.

A célrendszer belső logikája alapján a gazdaságfejlesztési célok, a humán és közösségi célok, valamint az épített és természeti környezet fejlesztésére irányuló célok egymást feltételező és egymást erősítő célcsoportokat alkotnak. A város gazdasági versenyképessége csak akkor tartható fenn, ha rendelkezésre áll a megfelelő közlekedési, közmű- és gazdasági infrastruktúra, valamint a helyi gazdaság igényeihez igazodó munkaerő. Ugyanakkor a munkaerő megtartása és vonzása csak akkor lehet eredményes, ha a város lakhatási, közszolgáltatási, oktatási, egészségügyi, szociális, kulturális, sport- és rekreációs szolgáltatásai megfelelő életminőséget biztosítanak.

A turisztikai célok szintén több más célterülethez kapcsolódnak. A borturizmus, a Pincés utcák, a Móri Ezerjó, a városi rendezvények, a műemléki és kulturális értékek fejlesztése gazdaságfejlesztési hatású, ugyanakkor hozzájárul a helyi identitás, a közösségi élet és az épített örökség megőrzéséhez is. Ezért a G2 cél nem kizárólag turisztikai beavatkozásokként értelmezhető, hanem a városi arculat, a településképi minőség, a kulturális örökség és a közösségi funkciók erősítésének eszközeként is.

A humán közszolgáltatási célok a város népességmegtartó képességéhez, társadalmi kohéziójához és járási központi szerepéhez kapcsolódnak. A T1 cél elsősorban a lakosság mindennapi életminőségére, a szociális, egészségügyi, oktatási, közművelődési és sportolási szolgáltatásokra irányul. A T2 cél ezzel összefüggésben a térségközponti funkciók, a városi és járási szintű közszolgáltatások, valamint a város igazgatási, közösségi és szolgáltatási szerepének erősítését szolgálja. A két társadalmi cél egymást kiegészíti: az egyik a lakossági igényekhez igazodó szolgáltatási minőséget, a másik a térségi ellátási és szervező funkciót erősíti.

Az épített és természeti környezet fejlesztésére irányuló célok a többi cél megvalósításának infrastrukturális és környezeti feltételeit biztosítják. Az É1 cél a városi és térségi közlekedési kapcsolatok, a gyalogos, kerékpáros és közúti infrastruktúra fejlesztésén keresztül támogatja a gazdasági területek elérhetőségét, a turizmust, a közszolgáltatások hozzáférhetőségét és az életminőséget. Az É2 cél az energetikai, klímaalkalmazkodási, vízgazdálkodási, zöld- és kék infrastruktúra-fejlesztéseken keresztül a város hosszabb távú fenntartható működését erősíti. Az É3 cél a városi karakter, az épített örökség, a közterületek, a zöldfelületek, a településkép és a közösségi terek fenntartható fejlesztéséhez kapcsolódik.

A stratégia belső összefüggéseit az alábbi táblázat foglalja össze.

8. táblázat - A stratégiai részcélok belső összefüggéseinek összefoglalása

Részcél	Elsődleges stratégiai szerep	Kapcsolódó célok	Belső logikai kapcsolat
G1. Diverzifikált gazdasági szerkezet, fejlett KKV-szektor, helyi munkavállalói bázis	A helyi gazdaság versenyképességének, a vállalkozói környezetnek és a foglalkoztatási feltételeknek az erősítése.	T1, T2, É1, É2	A gazdasági fejlődés feltételezi a megfelelő munkaerőt, képzési kapcsolatokat, közlekedési és iparterületi infrastruktúrát, valamint az energia- és környezethatékony működési feltételeket.
G2. Idelátogatókat vonzó környezet, magas színvonalú turisztikai szolgáltatások és programok	A turisztikai kínálat, a borturizmus, a kulturális örökség és a városi rendezvények fejlesztése.	G1, T2, É1, É3	A turizmus fejlesztése gazdasági hatású, ugyanakkor közterületi, közlekedési, kulturális, örökségvédelmi és városképi fejlesztéseket is igényel.

Részcél	Elsődleges stratégiai szerep	Kapcsolódó célok	Belső logikai kapcsolat
T1. Gondoskodó város, a lakosság igényeihez igazodó humán közszolgáltatások	A lakossági életminőség, a szociális, egészségügyi, oktatási, közművelődési és sportolási szolgáltatások fejlesztése.	G1, T2, É2, É3	A humán szolgáltatások fejlesztése támogatja a népességmegtartást, a munkaerő helyben tartását, a társadalmi kohéziót és a városi életminőséget.
T2. A térségközponti funkció fejlesztése, magas színvonalú közszolgáltatások	Mór járási, igazgatási, közszolgáltatási és térségi szervező szerepének erősítése.	T1, G1, G2, É1	A térségi központi funkciók erősítése növeli a város szolgáltatási súlyát, támogatja a gazdasági, turisztikai és humán fejlesztéseket, valamint javítja a járási együttműködést.
É1. Fejlett helyi és térségi közlekedési infrastruktúra	A városi és térségi elérhetőség, közlekedésbiztonság, kerékpáros és gyalogos kapcsolatok fejlesztése.	G1, G2, T1, T2	A közlekedési infrastruktúra fejlesztése alapfeltétele az iparterületek elérhetőségének, a turisztikai kapcsolatoknak, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférésnek és a lakossági mobilitásnak.
É2. Energia- és környezethatékony, klímatudatos város	Az energiahatékonyság, klímaalkalmazkodás, zöld- és kék infrastruktúra, vízgazdálkodás és környezeti fenntarthatóság erősítése.	G1, T1, É1, É3	A klímatudatos és energiahatékony működés csökkenti az üzemeltetési kockázatokat, javítja az intézményi működést, támogatja a lakossági életminőséget és a fenntartható városüzemeltetést.
É3. Tradíciókon alapuló közösségi élet, az épített környezet fenntartható fejlesztése	Az épített örökség, településkép, közterületek, zöldfelületek és közösségi funkciók fejlesztése.	G2, T1, T2, É2	A városi karakter és az épített környezet fejlesztése egyszerre támogatja a turizmust, a közösségi életet, az életminőséget, a helyi identitást és a fenntartható városi működést.

A célrendszer tehát belsőleg koherens: a gazdasági, társadalmi és környezeti célok nem egymástól független fejlesztési irányok, hanem egymásra épülő és egymást támogató beavatkozási keretet alkotnak. A stratégia megvalósítása akkor tekinthető eredményesnek, ha a célok közötti szinergiák érvényesülnek, és a projektek nem elszigetelten, hanem a városi működés egészére gyakorolt hatásuk alapján kerülnek előkészítésre és

végrehajtásra.

A helyzetértékelésben azonosított problémák kezelésére a stratégia több szinten ad választ. A gazdasági szerkezet, a helyi vállalkozások, a foglalkoztatás és a munkaerőpiaci kapcsolatok kihívásaira a gazdaságfejlesztési, iparterületi, vállalkozói együttműködési és képzési célok reagálnak. A népességmegtartás, a fiatalok helyben maradása, a humán szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi felzárkózás kérdéseire a T1 és T2 célokhoz kapcsolódó beavatkozások adnak választ. A közlekedési, közterületi, energetikai, vízgazdálkodási, zöldfelületi és klímaalkalmazkodási problémák kezelését az É1, É2 és É3 célokhoz kapcsolódó fejlesztések biztosítják.

A forgatókönyv-elemzés alapján a stratégia nem kizárólag egy standard, változatlan körülményekre építő fejlesztési pályát feltételez, hanem adaptív megközelítést is alkalmaz. Ez azt jelenti, hogy a célok és beavatkozások rendszere képes reagálni a külső körülmények változásaira, így különösen a gazdasági, finanszírozási, energetikai, klímavédelmi, demográfiai és intézményi kockázatokra. A stratégia ezért nem egyszeri projektlista, hanem olyan cél- és beavatkozási keret, amely a végrehajtás során a forrásokhoz, előkészítettséghez és külső feltételekhez igazítható.

A megvalósíthatóság szempontjából a stratégia több eltérő státuszú beavatkozást tartalmaz. A támogatott TOP Plusz projektek a 2021–2027-es időszak biztosabb finanszírozási hátterű fejlesztései. A részben vagy teljesen megvalósult projektek igazolják, hogy a stratégia több elemében már rendelkezésre áll végrehajtási tapasztalat és látható előrehaladás. Az előkészített, de forrásfüggő fejlesztések esetében a megvalósítás a támogatási lehetőségek, az önkormányzati mozgástér, a tulajdonosi és műszaki feltételek, valamint a partnerségi együttműködések függvénye. A koncepció szintű fejlesztési igények esetében reális, hogy a jelenlegi programozási időszakban elsősorban az előkészítés, tervezés és forráskeresés történik meg, míg a teljes megvalósítás a következő programozási időszakra húzódhat át.

A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása alapvetően pozitív. Az iparterületi és közlekedési fejlesztések javítják a gazdasági területek elérhetőségét, ami erősíti a foglalkoztatási és vállalkozásfejlesztési célokat. A képzési, humán és lakhatási jellegű beavatkozások hozzájárulhatnak a helyi munkaerő megtartásához, ami közvetlenül támogatja a gazdaságfejlesztési célokat. A turisztikai, örökségvédelmi, közterületi és rendezvényfejlesztések egymást erősítve javítják a városi arculatot, a helyi identitást és a látogatói vonzerőt. Az energetikai, zöldfelületi és vízgazdálkodási fejlesztések csökkentik az üzemeltetési kockázatokat, és javítják a város klímaalkalmazkodási képességét.

A beavatkozások között ugyanakkor vannak olyan kapcsolódási pontok, amelyek végrehajtás során összehangolást igényelnek. Az ipari és gazdasági területek bővítése csak a közlekedési, közművesítési, környezetvédelmi és településrendezési feltételek figyelembevételével valósítható meg. A turisztikai és közterületi fejlesztéseknél biztosítani kell az épített örökség, a településkép és a lakossági használat szempontjainak összehangolását. A közlekedési, csapadékvíz-elvezetési és zöldfelületi beavatkozásokat egymással összehangoltan kell kezelni, mivel ezek ugyanazon közterületi rendszerekre és városi infrastruktúrákra hatnak. A humán szolgáltatási és antiszegregációs beavatkozásoknál a fizikai infrastruktúra-fejlesztések mellett szükséges a szolgáltatási, közösségi és szemléletformáló elemek biztosítása is.

A stratégia belső összhangját erősíti, hogy a célok és beavatkozások nemcsak tematikusan, hanem területileg is kapcsolódnak egymáshoz. Az akcióterületek és a városi szintű hálózatos fejlesztések együtt biztosítják, hogy a fejlesztések egyszerre reagáljanak a konkrét városrészi igényekre és a város egészét érintő működési, közlekedési, gazdasági, környezeti és társadalmi kihívásokra. A területi célmátrix ezért nem különálló mellékletként, hanem a stratégiai célrendszer területi érvényesítésének eszközeként értelmezhető.

Összességében megállapítható, hogy az aktualizált ITS célrendszere és beavatkozási struktúrája belsőleg koherens. A célok logikusan kapcsolódnak egymáshoz, a helyzetértékelésben azonosított problémákra több célterületen keresztül adnak választ, a beavatkozások között érdemi szinergiák azonosíthatók, és a stratégia megvalósíthatósága a projektstátuszok, a támogatott fejlesztések, a forrásfüggő elemek és az adaptív végrehajtási logika elkülönítésével kezelhető. A végrehajtás során ugyanakkor folyamatosan biztosítani kell a projektek egymásra épülésének, forrásellátottságának, településrendezési illeszkedésének és fenntartható üzemeltetésének nyomon követését.

5 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

A stratégia megvalósíthatóságának kockázatai az FVS forgatókönyv-elemzésében szereplő kitettségi mátrix alapján kerülnek bemutatásra. A kitettségi mátrix az egyes külső hatásokat és kihívásokat tervezési dimenziónként értékeli, figyelembe véve a hatás kockázati besorolását, gyakoriságát és várható mértékét. Az FVS módszertana szerint azok a tényezők tekinthetők különösen jelentős kockázatnak, amelyek valamely vizsgálati kategóriában 5-ös értéket kapnak, illetve amelyek több szempont szerint is magas kockázati szintet mutatnak.

A stratégia megvalósíthatósága szempontjából a kockázatok nem kizárólag pénzügyi kockázatként értelmezendők. A fejlesztések végrehajtását gazdasági, társadalmi, környezeti, energetikai, digitális, intézményi, közlekedési és szolgáltatásszervezési tényezők egyaránt befolyásolják. A kockázatok kezelése ezért nem egyetlen beavatkozáshoz, hanem a stratégia egészéhez kapcsolódó végrehajtási és menedzsmentfeladat. A kitettségi mátrix alapján a stratégia megvalósíthatósága szempontjából az alábbi főbb kockázatok azonosíthatók.

9. táblázat - A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai az FVS kitettségi mátrixa alapján

Kockázat / potenciális negatív hatás	FVS-dimenzió	Kockázati szint	A stratégia megvalósíthatóságára gyakorolt fő hatás	Kezelési irány
Általános gazdasági recesszió	Prosperáló város	5	A gazdasági visszaesés csökkentheti a helyi vállalkozások beruházási aktivitását, mérsékelheti az önkormányzati bevételeket, és ronthatja a foglalkoztatási, turisztikai és gazdaságfejlesztési beavatkozások megvalósítási feltételeit.	Gazdasági diverzifikáció, KKV-k és helyi vállalkozások erősítése, iparterületi fejlesztések előkészítése, támogatási források és partnerségi lehetőségek folyamatos figyelése.
Elégtelen oktatás-képzési szerkezet	Prosperáló város	4	A helyi gazdaság munkaerőigényeihez nem megfelelően illeszkedő képzési szerkezet korlátozhatja a vállalkozások fejlődését, a magasabb hozzáadott értékű tevékenységek megtelepedését és a fiatalok helyben tartását.	A gazdaság igényeihez igazodó képzési együttműködések erősítése, duális és gyakorlatorientált képzési kapcsolatok támogatása, felsőoktatási és vállalati partnerségek fejlesztése.
Egyoldalú gazdasági szerkezet kialakulása	Prosperáló város	4	A járműipari és kapcsolódó beszállítói kitettség miatt a város gazdasága sérülékenyebbé válhat ágazati visszaesés, technológiai váltás vagy külső piaci sokk esetén.	Gazdasági szerkezet diverzifikálása, innovációs és K+F tevékenységek erősítése, KKV-szektor fejlesztése, turizmus és szolgáltatási ágazatok szerepének növelése.
Negatív gazdasági folyamatok	Prosperáló	4	A kedvezőtlen gazdasági környezet a	Projektportfólió priorizálása,

Kockázat / potenciális negatív hatás	FVS-dimenzió	Kockázati szint	A stratégia megvalósíthatóságára gyakorolt fő hatás	Kezelési irány
	város		beruházások elhalasztását, a munkahelyteremtő fejlesztések lassulását, valamint a helyi adóbevételek csökkenését eredményezheti.	előkészített projektek fenntartása, rugalmas ütemezés és több lábon álló forrásbevonás.
Elszívó hatás erősödése	Prosperáló város	3	A környező nagyobb városok munkaerőpiaci és szolgáltatási vonzereje gyengítheti Mór népességmegtartó képességét és a helyi munkaerőbázist.	Helyi életminőség javítása, lakhatási és közszolgáltatási feltételek fejlesztése, helyi foglalkoztatási és képzési kapcsolatok erősítése.
Forráshiány	Prosperáló város	5	A fejlesztések jelentős része külső támogatási forrásoktól függ. A források elmaradása vagy késlekedése a projektek ütemezésének csúszását, tartalmi szűkítését vagy későbbi programozási időszakra való áthúzódását eredményezheti.	Forrásdiverzifikáció, projekt-előkészítettség javítása, támogatási lehetőségek folyamatos figyelése, ütemezett és priorizált projektmegvalósítás.
A globális klímaváltozás begyűrűzése kedvezőtlen gazdasági folyamatokat indít el helyben	Prosperáló város	4	A klímaváltozás közvetlenül és közvetve is érintheti a vállalkozások működési költségeit, a mezőgazdasági és borászati adottságokat, a turizmust és az önkormányzati üzemeltetést.	Klímaadaptív gazdaságfejlesztés, energiahatékonysági beruházások, zöld- és kék infrastruktúra fejlesztése, vízgazdálkodási és fenntarthatósági szempontok beépítése a projektekbe.
Iparterületek hiánya	Prosperáló város	5	A megfelelő iparterületi kínálat hiánya korlátozhatja a vállalkozások bővülését, új beruházók megjelenését és a gazdaságfejlesztési célok megvalósítását.	Iparterületek előkészítése, közművesítés, megközelíthetőség javítása, településrendezési és infrastrukturális feltételek biztosítása.

Kockázat / potenciális negatív hatás	FVS-dimenzió	Kockázati szint	A stratégia megvalósíthatóságára gyakorolt fő hatás	Kezelési irány
A társadalmi modernizáció begyűrűzése gátolja a fenntarthatóság meghonosodását	Zöldülő város	4	A fogyasztási szokások, mobilitási minták és lakossági magatartások kedvezőtlen irányú változása gyengítheti a zöld átállás és környezettudatosság eredményességét.	Szemléletformálás, közösségi programok, lakossági energiahatékonysági és környezetvédelmi kezdeményezések támogatása.
Nem tud kialakulni a regionális energiaellátás, az országos hálózati függés és a globális energiapiaci kitettség erősödik	Zöldülő város	5	Az energiapiaci kitettség növelheti az önkormányzati és intézményi működési költségeket, veszélyeztetheti a fenntartható üzemeltetést, és korlátozhatja a fejlesztések pénzügyi mozgásterét.	Közintézményi energiahatékonysági fejlesztések, megújuló energiahasznosítás, közvilágítási és távhő-fejlesztések, energiamenedzsment erősítése.
A városi zöld menetrend nem tud lépést tartani a kihívásokkal és a globális zöldülési folyamatokkal	Zöldülő város	4	A zöld átálláshoz kapcsolódó tervezési, szervezési és beruházási feladatok elmaradása csökkentheti a város klímaalkalmazkodási és környezeti teljesítményét.	Városi zöld menetrend, klímastratégia, zöld- és kék infrastruktúra-fejlesztések, integrált vízgazdálkodási tervezés előkészítése.
Az ipari terjeszkedés miatt kevésbé lesz élhető a város, és nem tud az igényeknek megfelelő zöld imázst kiépíteni	Zöldülő város	4	A gazdasági növekedés és az ipari terjeszkedés környezeti, zajterhelési, közlekedési és településképi konfliktusokat okozhat, ha nem kapcsolódik megfelelő zöld- és közlekedési fejlesztésekhez.	Iparterületi fejlesztések környezeti feltételeinek biztosítása, zöldfelületi és zajvédelmi szempontok érvényesítése, településképi és közlekedési hatások kezelése.
A körforgásos gazdaság alacsony szinten stagnál	Zöldülő város	4	A hulladékmegelőzés, újrahasznosítás és lakossági környezettudatosság gyenge előrehaladása korlátozhatja a fenntartható	Lakossági komposztálás, szelektív hulladékgyűjtés, szemléletformálás, körforgásos gazdasági megoldások

Kockázat / potenciális negatív hatás	FVS-dimenzió	Kockázati szint	A stratégia megvalósíthatóságára gyakorolt fő hatás	Kezelési irány
			városüzemeltetési célok teljesülését.	ösztönzése.
A digitális infrastruktúra elmaradottsága	Digitális város	4	A digitális infrastruktúra vagy szolgáltatások hiányosságai lassíthatják az e-közigazgatás, az adatvezérelt városüzemeltetés, az okos mobilitás és a digitális szolgáltatások fejlesztését.	Digitális átállási menetrend és akcióterv kidolgozása, e-közigazgatási és városüzemeltetési digitális megoldások továbbfejlesztése, peremterületi hozzáférés javítása.
A lakosság és az oktatás digitális felkészültsége alacsony	Digitális város	3	A digitális szolgáltatások kihasználtsága korlátozott maradhat, ha a lakosság, az intézmények vagy egyes célcsoportok digitális kompetenciái nem fejlődnek megfelelően.	Digitális kompetenciafejlesztés, intézményi és lakossági képzések, digitális ügyintézés használatának ösztönzése.
A város lakosságára jellemző elvándorlási egyenleg további romlása	Megtartó város	5	Az elvándorlás romlása gyengítheti a város népességmegtartó képességét, szűkítheti a helyi munkaerőbázist, és hosszabb távon a közszolgáltatások fenntarthatóságát is érintheti.	Lakhatási, humán közszolgáltatási, oktatási, egészségügyi, szociális, sport- és közösségi fejlesztések, fiatalokat célzó támogatási és megtartási eszközök.
A városi vonzerő nem elégséges a kitűzött jövőkép eléréséhez	Megtartó város	4	Ha a város életminősége, szolgáltatási kínálata, közterületi és közösségi vonzereje nem fejlődik megfelelően, a jövőképben szereplő népességmegtartási és vonzerőnövelési célok nehezebben teljesülnek.	Városközponti, közterületi, kulturális, turisztikai, sport- és rekreációs fejlesztések; humán közszolgáltatások minőségi fejlesztése.
A gazdaság sérülékenysége akadályozza a város	Megtartó város	4	A gazdasági kitettség és a munkaerőpiaci bizonytalanság közvetlenül ronthatja a	Gazdasági diverzifikáció, képzési és foglalkoztatási kapcsolatok, helyi

Kockázat / potenciális negatív hatás	FVS-dimenzió	Kockázati szint	A stratégia megvalósíthatóságára gyakorolt fő hatás	Kezelési irány
megtartóképességét			lakosság helyben maradási esélyeit és a város hosszabb távú társadalmi stabilitását.	vállalkozásfejlesztés, lakhatási és közszolgáltatási feltételek javítása.
A globális klímaváltozás begyűrűzése kedvezőtlen hatásokat fejt ki a város vonzerejére	Megtartó város	4	A hőhullámok, szélsőséges csapadékesemények, energiaárak és környezeti terhelések romolhatják az életminőséget és a városi vonzerőt.	Klímaadaptív közterületi és zöldfelületi fejlesztések, energiahatékonyság, vízvisszatartás, csapadékvíz-gazdálkodás, városi zöld menetrend.
Az önkormányzati szolgáltatások fenntarthatósága	Kiszolgáló város	5	Az önkormányzati szolgáltatások pénzügyi, intézményi vagy működési fenntarthatóságának gyengülése közvetlenül veszélyeztetheti a stratégia végrehajtását és a fejlesztések hosszú távú működtetését.	Fenntartható üzemeltetési szempontok beépítése, intézményi energiahatékonyság, működési költségek tervezése, projektcsatorna és projektmenedzsment erősítése.
A város élhetősége romlik a külső környezeti hatások által	Kiszolgáló város	4	A környezeti terhelések, klímahatások, közlekedési és területhasználati konfliktusok ronthatják a lakossági életminőséget és a fejlesztések társadalmi elfogadottságát.	Zöldfelület-fejlesztés, közlekedési és csapadékvíz-kezelési beavatkozások, környezetvédelmi és településképi szempontok erősítése.
Forgalom növekedése	Kiszolgáló város	4	A közúti forgalom növekedése zajterhelést, közlekedésbiztonsági problémákat, úthálózati terhelést és településképi konfliktusokat okozhat, különösen a 81-es főút városi szakaszaihoz és az iparterületi forgalomhoz kapcsolódva.	Közlekedési infrastruktúra fejlesztése, gyalogos és kerékpáros kapcsolatok erősítése, csomóponti és úthálózati fejlesztések, térségi közlekedési projektek előmozdítása.

A kitettségi mátrix alapján a stratégia megvalósíthatóságát leginkább a gazdasági szerkezet sérülékenysége, a finanszírozási bizonytalanság, az iparterületi kapacitások korlátai, az energia- és klímakitettség, a népességmegtartási problémák, az önkormányzati szolgáltatások fenntarthatósága, valamint a közlekedési terhelések növekedése befolyásolja.

Ezek a kockázatok egymással is összefüggnek. A gazdasági visszaesés csökkentheti az önkormányzati bevételeket, ami gyengítheti a közszolgáltatások fenntarthatóságát. Az energiaárak és a klímahatások növelhetik az intézményi működési költségeket. A közlekedési terhelés és az ipari bővülés pedig az élhetőségi, környezeti és településképi kockázatokat erősítheti.

A gazdasági kockázatok közül kiemelt jelentőségű az általános gazdasági recesszió, az egyoldalú gazdasági szerkezet, a negatív gazdasági folyamatok, a forráshiány és az iparterületek hiánya. Ezek közvetlenül érintik a G1 és G2 célok megvalósíthatóságát, de közvetve hatnak a megtartó városi és kiszolgáló városi célokra is. A gazdasági visszaesés vagy a forráshiány miatt egyes fejlesztések ütemezése módosulhat, műszaki tartalma szűkülhet, vagy megvalósításuk a következő programozási időszakra húzódhat át.

A zöldülő város dimenzióban a legfontosabb kockázat az energiaellátási és energiapiaci kitettség, a zöld átállás ütemének elmaradása, az ipari terjeszkedés és az élhetőség közötti konfliktus, valamint a körforgásos gazdaság alacsony szintű előrehaladása. Ezek a kockázatok elsősorban az É2 célhoz kapcsolódnak, de hatással vannak a közszolgáltatások fenntarthatóságára, az önkormányzati működési költségekre, a városi vonzerőre és a lakossági életminőségre is.

A digitális város dimenzióban a digitális infrastruktúra elmaradottsága, valamint a lakosság és az oktatás digitális felkészültségének hiányosságai jelentik a fő kockázatot. Ezek a kockázatok különösen az e-közigazgatás, a digitális szolgáltatások, az adatvezérelt városüzemeltetés és a digitális átállás menetrendjének végrehajtását érinthetik. A digitális fejlesztések esetében nemcsak technológiai beruházásokra, hanem készségfejlesztésre, intézményi felkészültségre és használati kultúrára is szükség van.

A megtartó város dimenzióban az elvándorlási egyenleg további romlása, a városi vonzerő elégtelensége, valamint a gazdaság sérülékenységének megtartóképességre gyakorolt hatása jelent kiemelt kockázatot. Ezek a tényezők közvetlenül érintik a T1 és T2 célok teljesülését. Amennyiben a város nem tud megfelelő életminőséget, közszolgáltatási színvonalat, lakhatási és rekreációs feltételeket, valamint stabil munkaerőpiaci környezetet biztosítani, a népességmegtartási célok nehezebben érhetők el.

A kiszolgáló város dimenzióban az önkormányzati szolgáltatások fenntarthatósága a legsúlyosabb kockázat. Ez a stratégia végrehajtásának egészét érinti, mert a fejlesztések hosszú távú eredményessége nemcsak a beruházások megvalósításától, hanem azok fenntartható üzemeltetésétől is függ. A forgalom növekedése, a közlekedési terhelés, a közmű- és közterületi infrastruktúra fejlesztési igényei, valamint a külső környezeti hatások tovább növelhetik az önkormányzati működési és fejlesztési terheket.

A kockázatok kezelésének alapelve, hogy a stratégia végrehajtása során a város ne kizárólag a projektek

megvalósítására, hanem azok előkészítettségére, finanszírozhatóságára, működtethetőségére és egymásra épülésére is figyelmet fordítson. Ennek érdekében szükséges:

- a projektportfólió folyamatos aktualizálása;
- a támogatott, előkészített, forrásfüggő és koncepció szintű fejlesztések egyértelmű elkülönítése;
- a TOP Plusz forrásból támogatott projektek végrehajtásának folyamatos nyomon követése;
- a forrásfüggő fejlesztések esetében alternatív finanszírozási lehetőségek keresése;
- az üzemeltetési és fenntartási költségek előzetes figyelembevétele;
- a közlekedési, energetikai, klímaadaptációs, gazdasági és humán fejlesztések összehangolt kezelése;
- a várostérségi, állami, intézményi, vállalkozói és civil partnerségek erősítése;
- a külső környezeti, gazdasági és finanszírozási feltételek változásának rendszeres értékelése.

Összességében megállapítható, hogy a stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai kezelhetők, de több esetben jelentős végrehajtási és finanszírozási figyelmet igényelnek. A támogatott TOP Plusz projektek stabilabb megvalósítási alapot jelentenek a 2021–2027-es időszakban, míg a forrásfüggő, koncepció szintű vagy jelentős előkészítést igénylő fejlesztések esetében számolni kell azzal, hogy azok teljes körű megvalósítása a következő programozási időszakra is áthúzódhat. A stratégia végrehajtása ezért adaptív, folyamatosan aktualizált projektmenedzsmentet és kockázatkezelést igényel.

6 A MEGVALÓSÍTÁS ESZÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

6.1 A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK

Az önkormányzat a stratégiai célok megvalósítását nem kizárólag beruházási projektek révén segíti. A fejlesztések előkészítésében, megvalósításában és fenntartásában kiemelt szerepe van azoknak a jogi, szabályozási, szervezési, koordinációs, partnerségi és működtetési jellegű önkormányzati tevékenységeknek is, amelyek közvetlenül vagy közvetve támogatják az ITS-ben meghatározott célok elérését.

Az önkormányzat elsődlegesen a jogszabályokban meghatározott eszközeivel segíti a településfejlesztést. Ide tartoznak mindenekelőtt azok a helyi jogszabályok, képviselő-testületi rendeletek és döntések, amelyek megteremtik a tervezett fejlesztések jogi, részben fizikai és pénzügyi kereteit. Ilyenek különösen a településrendezési eszközök, a helyi építési szabályzat, a településképi és értékvédelmi szabályok, a vagyongazdálkodási, költségvetési, közterület-használati, parkolási, környezetvédelmi, hulladékgazdálkodási, közműszolgáltatási, szociális, gyermekvédelmi, sport-, közművelődési, civil támogatási és helyi adózási tárgyú önkormányzati rendeletek.

Ezeket egészítik ki azok a jogszabályi kötelezettséget nem minden esetben jelentő stratégiák, koncepciók, programok és tervek, amelyek a társadalmi, gazdasági, környezeti és városüzemeltetési részterületek fejlesztési irányait határozzák meg. Az ITS végrehajtása szempontjából különösen relevánsak a gazdaságfejlesztési, turisztikai, közlekedési, energetikai, klímavédelmi, zöldfelületi, vízgazdálkodási, humán közszolgáltatási, közművelődési, sport- és esélyegyenlőségi dokumentumok, valamint az önkormányzat gazdasági programja és éves költségvetési döntései.

A stratégia megvalósítása során az önkormányzat feladata, hogy a helyi szabályozási környezetet folyamatosan összhangban tartsa a fejlesztési célokkal. Ennek keretében vizsgálni szükséges, hogy az egyes tervezett beavatkozások megvalósíthatók-e a hatályos településrendezési és helyi szabályozási keretek között, illetve szükséges-e azok módosítása. Ez különösen az iparterületi fejlesztések, gazdasági területek bővítése, lakóterületi fejlesztések, közlekedési és közműfejlesztések, közterület- és zöldfelület-fejlesztések, turisztikai és örökségvédelmi beavatkozások esetében lehet releváns.

A gazdaságfejlesztési és foglalkoztatásbővítési célok megvalósítása érdekében elengedhetetlen az aktív befektetésösztönzési és városmarketing tevékenység. Ennek keretében szükséges a potenciális befektetők, helyi vállalkozások és gazdasági szereplők igényeinek folyamatos figyelemmel kísérése, a telepítési és működési feltételek javítása, valamint a város gazdasági adottságainak célzott kommunikációja. Kiemelt jelentőségű az iparterületi kínálat, a közlekedési kapcsolatok, a

közműellátottság, a humán és képzési háttér, a K+F és innovációs kapcsolatok, valamint a befektetésbarát vállalkozói környezet erősítése.

A gazdaságfejlesztési tevékenységekhez kapcsolódik a helyi piaci igényekhez igazodó képzések segítése is. Ez nem beruházási jellegű önkormányzati feladatként elsősorban koordinációs és partnerségépítési tevékenységet jelent a helyi vállalkozások, szakképző intézmények, felsőoktatási szereplők és egyéb gazdasági partnerek között. Célja, hogy a helyi munkaerő-kínálat jobban illeszkedjen a város gazdasági szerkezetéhez, különösen a járműipari, logisztikai, technológiai és szolgáltatási igényekhez.

A turisztikai és városmarketing tevékenységek szintén fontos nem beruházási eszközök. A Móri Ezerjóhoz, a Pincés utcákhoz, a városi rendezvényekhez, a kulturális örökséghez, a bor- és gasztronómiai turizmushoz, valamint az aktív turisztikai kínálathoz kapcsolódó kommunikáció, programkoordináció és marketing hozzájárul a város gazdasági és identitáserősítő céljainak megvalósításához. Az önkormányzat szerepe e területen elsősorban a szereplők közötti együttműködés ösztönzése, az egységes városi arculat erősítése, a rendezvények támogatása és a turisztikai szolgáltatások összehangolása.

A stratégia végrehajtása során kiemelt jelentőségű a partnerségi és egyeztetési tevékenység. Az önkormányzatnak biztosítania kell a lakosság, a helyi vállalkozások, a civil szervezetek, az önkormányzati intézmények, az önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok, a közszolgáltatók, a térségi települések és az állami szereplők bevonását a fejlesztések előkészítésébe és megvalósításába. A partnerségi folyamatok hozzájárulnak ahhoz, hogy a fejlesztések valós helyi igényekre reagáljanak, és javuljon azok társadalmi elfogadottsága.

A humán és közösségi célok elérését az önkormányzat közösségfejlesztési, szemléletformáló, szociális, kulturális, sport- és identitáserősítő tevékenységekkel is támogatja. Ide tartoznak a helyi közösségi programok, családi és gyermekprogramok, egészséges életmóddal kapcsolatos kezdeményezések, időseket és hátrányos helyzetű csoportokat célzó programok, szegregációval veszélyeztetett területeken élők felzárkózását segítő tevékenységek, valamint a civil szervezetekkel való együttműködések.

A zöld és klímatudatos városi működés előmozdítása érdekében az önkormányzat nem beruházási eszközökkel is hozzájárul az energiahatékonysági, környezetvédelmi és klímaalkalmazkodási célokhoz. Ilyenek különösen a környezeti szemléletformálás, a lakossági energiahatékonysági tájékoztatás, a komposztálás és hulladékmegelőzés ösztönzése, a zöldfelületek védelméhez kapcsolódó szabályozási és kommunikációs tevékenységek, valamint a városi klímastratégia, zöld menetrend, integrált települési vízgazdálkodási terv és vízkárelhárítási terv előkészítése vagy aktualizálása.

A digitális átállás területén az önkormányzat feladata az e-közigazgatási szolgáltatások továbbfejlesztése, a digitális ügyintézés használatának ösztönzése, az önkormányzati adatkezelési és monitoringfolyamatok erősítése, valamint a digitális átállás menetrendjének és akciótervének

előkészítése. A digitális fejlesztések nemcsak technológiai beruházásokat, hanem intézményi felkészültséget, kompetenciafejlesztést és használati kultúrát is igényelnek.

Az ITS végrehajtása szempontjából meghatározó a projekt-előkészítési, forrásfigyelési és finanszírozási koordinációs tevékenység. Az önkormányzatnak folyamatosan figyelemmel kell kísérnie a hazai, európai uniós, TOP Plusz, egyéb operatív programi, állami, térségi és partnerségi finanszírozási lehetőségeket. A projektportfóliót úgy szükséges kezelni, hogy elkülönüljenek a támogatott, a részben megvalósult, az előkészített, a forrásfüggő és a későbbi programozási időszakra esetlegesen áthúzódó fejlesztések.

A stratégia végrehajtása során a fenntartható üzemeltetés szempontjait már a projekt-előkészítés során érvényesíteni kell. A fejlesztések nemcsak megvalósítási költséggel, hanem hosszabb távú fenntartási, karbantartási, pótlási és működtetési költségekkel is járnak. Ezért különösen a közintézményi, energetikai, közterületi, közlekedési, zöldfelületi, sport- és humán infrastruktúra-fejlesztések esetében szükséges az üzemeltető intézményekkel, gazdasági társaságokkal és közszolgáltatókkal való folyamatos egyeztetés.

A célok elérését szolgáló nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek közé tartozik végül a monitoring és visszacsatolás is. Az önkormányzatnak rendszeresen értékelnie kell a stratégia előrehaladását, a projektek státuszát, a forrásfelhasználást, az indikátorok teljesülését és a partnerségi visszajelzéseket. A monitoring eredményeit a döntéshozatalban, a projektcsatorna aktualizálásában, a forráskeresésben és az ITS későbbi felülvizsgálatában is hasznosítani kell.

Összességében a célok elérését szolgáló nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek biztosítják, hogy az ITS-ben szereplő fejlesztések ne elszigetelt projektek legyenek, hanem szabályozási, pénzügyi, partnerségi, intézményi, működtetési és monitoring szempontból is összehangolt beavatkozási rendszerré álljanak össze.

6.2 AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI

A stratégia sikere nagymértékben múlik azon, hogy az önkormányzat és a megvalósításban közreműködő szervezetek képesek-e a stratégia egészének folyamatos kontrolljára, szükség esetén korrekciós intézkedések meghozatalára, valamint a stratégia operatív végrehajtására. Ennek megfelelően a szervezeti kereteket két szinten, a stratégiai és az operatív menedzsment szintjén szükséges értelmezni.

Az FVS irányítási és működési modellje alapján Mór jelenlegi irányítási struktúrája alapvetően alkalmas a stratégiai célok végrehajtására, ezért jelentős szervezeti átalakítás nem indokolt. A megvalósítási

időszakban ugyanakkor szükség lehet a stratégiai és projektkoordinációs feladatok, a projektmenedzsment, valamint a zöld és digitális átálláshoz kapcsolódó többletfeladatok kapacitásoldali megerősítésére.

- A stratégiai menedzsment fő feladatai:
- az ITS megvalósulásának folyamatos nyomon követése és értékelése;
- az elhatározott fejlesztések megvalósulásának figyelemmel kísérése;
- a fejlesztések elvárt eredményeinek és hatásainak értékelése;
- az ITS-ben meghatározott célok teljesülésének figyelemmel kísérése;
- a városfejlesztés társadalmi, gazdasági, környezeti, szabályozási és finanszírozási környezetében bekövetkező változások nyomon követése;
- a külső feltételrendszer változásainak a stratégiai célokra és eszközökre gyakorolt hatásainak értékelése;
- a városi társadalom és gazdaság igényeinek, lehetőségeinek és változásainak figyelembevétele az ITS végrehajtása során.

A stratégiai menedzsment szervezeti kereteit az önkormányzat döntéshozatali rendszere biztosítja. Döntési kompetenciával alapvetően a polgármester és a Képviselő-testület rendelkezik. A testületi döntést megelőzően az érintett kérdéseket a feladatkör szerint illetékes bizottságok tárgyalják meg.
A stratégia végrehajtása szempontjából különösen relevánsak az alábbi bizottságok:

- Településfejlesztési Bizottság;
- Pénzügyi Bizottság;
- Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság;
- Szociális és Egészségügyi Bizottság.

Az operatív menedzsment szervezete az önkormányzat hivatali és intézményi működési rendszeréhez kapcsolódik. Alapvető feladata a stratégiai célok érdekében hozott intézkedések végrehajtásának előkészítése és koordinálása, ideértve a projekt-előkészítési, pályázati, projektmenedzsment, adatgyűjtési, monitoring és beszámolási feladatokat is.

Az operatív menedzsmentben meghatározó szerepet töltenek be:

- a jegyző;
- az aljegyző;
- a Városfejlesztési és Üzemeltetési Iroda;

- a Projekt Iroda;
- a pénzügyi, jogi, közbeszerzési és vagyongazdálkodási feladatokat ellátó hivatali kapacitások;
- az érintett önkormányzati intézmények;
- az önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok;
- szükség szerint külső szakértők, így különösen településfejlesztési, településrendezési, műszaki, energetikai, környezetvédelmi, közlekedési, digitális vagy egyéb szakértők.

Az FVS alapján a stratégia végrehajtása során különösen a Városfejlesztési és Üzemeltetési Iroda stratégiai és projektkoordinációs feladatai, valamint a Projekt Iroda projektmenedzsmenthez kapcsolódó feladatai erősödhetnek. Az önkormányzati tulajdonú intézmények és szolgáltató társaságok esetében elsősorban a digitális és zöld átállási menetrendekben meghatározott feladatok, valamint az érintett szervezetek projektgazdai szerepei indokolhatnak többletfeladatokat.

A jelenlegi szervezeti modell tehát alapvetően megtartható. A stratégia megvalósítása nem igényel új irányítási struktúrát, ugyanakkor a végrehajtás során folyamatosan vizsgálni kell, hogy a rendelkezésre álló humánkapacitás elegendő-e a projekt-előkészítési, projektmenedzsment, monitoring, zöld átállási és digitális átállási feladatok ellátására. Amennyiben a megvalósítási szakaszban kapacitásszűkület jelentkezik, indokolt lehet a meglévő hivatali és intézményi kapacitások megerősítése vagy külső szakértői kapacitás bevonása.

Összességében az ITS megvalósításának szervezeti keretei a jelenlegi önkormányzati irányítási és működési modellre épülnek. A stratégiai szintű irányítást a polgármester, a Képviselő-testület és annak bizottságai biztosítják, míg az operatív végrehajtás a hivatali szervezeti egységek, különösen a Városfejlesztési és Üzemeltetési Iroda és a Projekt Iroda, valamint az érintett intézmények és gazdasági társaságok közreműködésével valósul meg.

6.3 Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

Mór térségi szerepkörét több dimenzió mentén szükséges értelmezni. A város járásszékhelyként, térségi foglalkoztatási központként, a Móri Borvidék központjaként, valamint a térségi közszolgáltatások és gazdasági kapcsolatok egyik meghatározó szereplőjeként vesz részt a településközi együttműködésekben. Ennek megfelelően a településközi koordináció több szinten és több tématerületen jelenik meg.

Az ITS végrehajtása során Mór esetében nem önálló várostérségi projektlista kialakítása indokolt, hanem azoknak az együttműködési mechanizmusoknak a fenntartása és szükség szerinti erősítése,

amelyek a város és térsége közötti fejlesztési, szolgáltatási, gazdasági, közlekedési, környezetvédelmi és turisztikai kapcsolatok összehangolását biztosítják.

A településközi koordináció legfontosabb szintjei és eszközei az alábbiak.

A vármegyei szintű koordináció a területfejlesztési tervezés, a TOP Plusz forrásfelhasználás, valamint a térségi jelentőségű fejlesztési irányok összehangolása szempontjából meghatározó. Fejér Vármegye Önkormányzata és a vármegyei területfejlesztési dokumentumok keretet biztosítanak Mór térségi szerepének értelmezéséhez, különösen a gazdaságfejlesztés, közlekedésfejlesztés, turisztikai együttműködések, klímaalkalmazkodás és fenntartható városfejlesztés területén. A vármegyei szintű koordinációt a fejlesztési dokumentumok partnerségi egyeztetései, a vármegyei döntéshozatali és szakmai fórumok, valamint az egyes programokhoz kapcsolódó projekt-előkészítési és projektmegvalósítási egyeztetések biztosítják.

A járási szintű együttműködés Mór járásszékhelyi szerepéből következik. A járás települései között a településközi koordináció különösen a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés, a szociális és humán szolgáltatások, a közlekedési kapcsolatok, a munkaerőpiaci kapcsolatok, a gazdasági együttműködések, a turisztikai kínálat és a térségi infrastruktúra-fejlesztések területén releváns. A járási együttműködés formái lehetnek a polgármesteri egyeztetések, szakmai konzultációk, projektalapú munkacsoportok, közös fejlesztési előkészítések, valamint egyes fejlesztések esetében konzorciumi vagy társulási együttműködések.

A társulási együttműködések közül kiemelendő, hogy Mór Városi Önkormányzat részt vesz a Móri Többcélú Kistérségi Társulásban, amely szociális szolgáltatásokat biztosít a tagok számára. A társulási forma lehetőséget ad arra, hogy egyes, több települést érintő szolgáltatási és ellátási feladatok összehangoltan működjenek, különösen ott, ahol az egyes települések önálló feladatellátása kevésbé hatékony vagy gazdaságos.

A közszolgáltatási koordináció szintén meghatározó. A víziközmű- és szennyvízszolgáltatás, valamint a hulladékgazdálkodás térségi szinten szervezett szolgáltatásokhoz kapcsolódik. A Fejérvíz Zrt. a járás településein víz- és szennyvízellátási feladatokat lát el, míg a hulladékgazdálkodás területén 2023. július 1-jétől országos koncessziós rendszer működik, a feladatellátásért a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt. felel a Depónia Nonprofit Kft. pedig a helyi/térségi hulladékgazdálkodási feladatokban érintett. A hulladékgazdálkodási együttműködéshez kapcsolódóan a járás települései részt vesznek a Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulásban. E közszolgáltatási területeken a koordináció célja a szolgáltatásbiztonság, a fejlesztések összehangolása, a kapacitások hatékony kezelése és a fenntartható üzemeltetés biztosítása.

Gazdasági és logisztikai szempontból Mór térségi szerepe kiemelkedő. A város a Győr–Tatabánya–Komárom–Mór–Székesfehérvár–Dunaújváros–Paks–Kecskemét ipari és logisztikai tengelyhez, valamint a Vértes–Duna Járműipari Klaszterhez kapcsolódik. Mór a járás egyik legjelentősebb foglalkoztató központja, ezért a gazdasági, közlekedési és munkaerőpiaci fejlesztések nem kizárólag

helyi, hanem térségi jelentőségűek is. A koordináció ezen a területen a vállalkozások, gazdasági szereplők, képző intézmények, közlekedési szereplők és érintett települések közötti kapcsolatok erősítését szolgálja.

A turisztikai koordináció alapja Mór borvidéki szerepe. Mór a Móri Borvidék központja, a borturizmus, a borászati együttműködések, a Pincés utcák, a városi rendezvények és a kapcsolódó turisztikai kínálat fejlesztése térségi összefüggésben is értelmezendő. A Móri Borvidék Hegyközsége, a helyi és térségi borászati szereplők, turisztikai szolgáltatók, rendezvényszervezők és önkormányzatok együttműködése hozzájárulhat a térségi turisztikai kínálat erősítéséhez, a látogatói élmény javításához és az egységesebb térségi arculat kialakításához.

A környezeti, klímaadaptációs és zöld átállási feladatok esetében szintén indokolt a településközi koordináció. A vízgazdálkodási, csapadékvíz-kezelési, hulladékgazdálkodási, zöldfelületi, energetikai és klímavédelmi kérdések több esetben túlnyúlnak Mór közigazgatási határain. Ezért az integrált települési vízgazdálkodási tervezés, a vízkárelhárítás, a hulladékgazdálkodási fejlesztések, az energiahatékonysági és megújulóenergia-használati lehetőségek, valamint a térségi zöld infrastruktúra fejlesztése során célszerű biztosítani az érintett településekkel, közszolgáltatókkal és szakmai szervezetekkel való egyeztetést.

A településközi koordináció rugalmas, projektfüggő formában is megvalósulhat. Egyes fejlesztések nem feltétlenül igénylik a járás egészének bevonását, hanem csak az érintett települések közötti együttműködést. Ilyen esetekben alkalmazható az érintett települések közötti vezetői szintű egyeztetés, szakmai munkacsoport, ad hoc bizottság, közös döntés-előkészítés, közös projekt-előkészítés vagy konzorciumi együttműködés.

A járáshatáron átnyúló koordináció különösen a közlekedési, gazdasági, turisztikai és környezeti fejlesztések esetében lehet releváns. Mór térségi kapcsolatai nem kizárólag a Móri járás településeire korlátozódnak, hanem Székesfehérvár, Tatabánya, Komárom, Kisbér, Oroszlány, Csákvár, valamint a Vértes és a Móri-árok térsége felé is értelmezhetők. A járáshatáron átnyúló együttműködések formái lehetnek a járásközpontok és érintett települések közötti konzultációk, térségi szakmai egyeztetések, fejlesztési fórumok és projektalapú együttműködések.

A településközi koordináció erősítése érdekében az ITS végrehajtása során az alábbi együttműködési javaslatok fogalmazhatók meg:

- a vármegyei fejlesztési és TOP Plusz végrehajtási folyamatokhoz kapcsolódó rendszeres információcsere fenntartása;
- a járási településekkel való egyeztetések folytatása a közszolgáltatások, közlekedés, gazdaságfejlesztés, turizmus és környezeti ügyek területén;
- a közszolgáltatókkal való rendszeres koordináció erősítése, különösen víziközmű, szennyvíz, hulladékgazdálkodás, energia és közlekedés területén;

- projektalapú együttműködések kialakítása a térségi közlekedési, kerékpáros, turisztikai, vízgazdálkodási és klímaadaptációs fejlesztések előkészítése során;
- a Móri Borvidékhez kapcsolódó turisztikai és marketing-együttműködések fenntartása és erősítése;
- a gazdasági és képzési szereplők közötti térségi kapcsolatok ösztönzése, különösen a járműipari, logisztikai, technológiai és beszállítói együttműködések területén;
- a zöld és digitális átálláshoz kapcsolódó jó gyakorlatok, adatok és fejlesztési igények térségi szintű megosztása;
- a szomszédos települések településrendezési és fejlesztési elképzeléseinek figyelemmel kísérése, különösen a településhatárt, közlekedési kapcsolatokat, közműveket vagy természeti-környezeti rendszereket érintő fejlesztések esetében.

Összességében Mór településközi koordinációja a meglévő vármegyei, járási, társulási, közszolgáltatási, gazdasági és turisztikai együttműködésekre épül. Az ITS végrehajtása során nem szükséges új, önálló várostérségi intézményrendszer létrehozása, ugyanakkor a térségi hatású fejlesztések előkészítésénél és végrehajtásánál biztosítani kell az érintett települések, közszolgáltatók, gazdasági szereplők, turisztikai szervezetek és szakmai partnerek bevonását. A településközi koordináció célja, hogy a fejlesztések ne elszigetelten, hanem a város és térsége működési kapcsolatait figyelembe véve valósuljanak meg.

6.4 Monitoring rendszer kialakítása

A monitoring rendszer az ITS végrehajtásának nyomon követését, a stratégiai célok teljesülésének mérését, valamint a szükséges korrekciós intézkedések megalapozását szolgálja. A stratégia végrehajtása során a külső és belső környezet változhat, ezért szükséges olyan visszacsatolási mechanizmus működtetése, amely rendszeresen információt ad a fejlesztések előrehaladásáról, az indikátorok alakulásáról, a projektportfólió státuszáról és a megvalósítást érintő kockázatokról.

A monitoring nem azonos az ellenőrzéssel és az értékeléssel. Az ellenőrzés elsősorban a szabályszerűséget, a szerződéses és adminisztratív megfelelést, valamint a projektoutputok teljesítését vizsgálja. Az értékelés ezzel szemben átfogóbb, jellemzően hosszabb távú eredményekre és hatásokra irányuló elemzés. A monitoring a végrehajtás közbeni rendszeres nyomon követést jelenti, amelynek célja, hogy az önkormányzat időben érzékelje az eltéréseket, és szükség esetén módosítani tudja az ütemezést, a projektprioritásokat, a forráskeresést vagy a végrehajtási mechanizmusokat.

A monitoring rendszernek egyszerre kell támogatnia a stratégiai döntéshozatalt és az operatív projektmenedzsmentet. Stratégiai szinten azt kell vizsgálnia, hogy az ITS céljai felé halad-e a város fejlesztése. Operatív szinten azt kell követnie, hogy az egyes beavatkozások megvalósítása milyen

státuszban van, rendelkezésre állnak-e a szükséges források, tartani lehet-e az ütemezést, és jelentkeznek-e olyan kockázatok, amelyek beavatkozást igényelnek.

6.4.1 Az ITS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során

Az ITS monitoring rendszerének alapját a stratégiai célokhoz és részcélokhoz rendelt indikátorok, valamint az egyes beavatkozásokra vonatkozó projektadatok képezik. A monitoring rendszer kialakításánál olyan mutatókat indokolt alkalmazni, amelyek kapcsolódnak az ITS célrendszeréhez, mérhetők, adatforrásuk azonosítható és alkalmasak a stratégia végrehajtásának nyomon követésére.

Az indikátorok meghatározásánál az alábbi szempontokat kell figyelembe venni:

- kapcsolódjanak közvetlenül az adott stratégiai célhoz vagy részcélhoz;
- legyenek objektíven mérhetők és egyértelműen definiáltak;
- adatforrásuk legyen azonosítható és rendszeresen elérhető;
- mérésük ne jelentsen aránytalan adminisztratív vagy pénzügyi terhet;
- alkalmasak legyenek az időbeli változások követésére;
- a fejlesztések végrehajtásával legalább részben befolyásolhatók legyenek;
- támogassák az önkormányzati döntéshozatalt és a stratégia esetleges korrekcióját.

Az ITS monitoringja során külön kell kezelni az eredményindikátorokat és a kimeneti indikátorokat. Az eredményindikátorok a stratégiai célokhoz kapcsolódó változásokat mérik, például gazdasági, energetikai vagy környezeti teljesítmény alakulását. A kimeneti indikátorok ezzel szemben közvetlenebbül kapcsolódnak a beavatkozásokhoz, és azt mutatják, hogy milyen fejlesztési teljesítmény valósult meg, például mekkora iparterület vált közművel ellátottá.

A város saját hatáskörében meghatározott, az ITS stratégiai céljaihoz kapcsolódó monitoring indikátorokat az táblázat tartalmazza.

10. táblázat - Mór stratégiai célokhoz rendelt monitoring indikátorai

Stratégiai célok/részcélok	Indikátor típusa	Indikátor neve és definíciója	Mértékegység	Bázisérték	Célérték 2027	Mérés módszere
G: Gazdaság fejlesztése	eredményindikátor	Egy lakosra jutó helyi iparűzési adó (éves)	ezer Ft	127,53 (2019)	111,1[1]	A bázisérték a Magyar Államkincstár által közzétett a települések adóerő képességéről szóló adatbázis alapján az egy lakosra számított éves érték. Tekintettel arra, hogy forrás az indikátorhoz közvetetten kapcsolódik, vagyis tervezett fejlesztések nem kizárólag ehhez az indikátorhoz kapcsolódnak, egységköltség meghatározása nem releváns. Jelen indikátor esetében, közvetett forrás összege 0,745 Mrd Ft.
G1: Diverzifikált gazdasági szerkezet, fejlett KKV-szektor, az innováció-vezérelt gazdaság igényeihez igazodó, helyi munkavállalói bázis	kimeneti indikátor	Közművel ellátott iparterületek nagysága	ha	252 (2020)	267	A rendezési terv és az ingatlannyilvántartási térkép alapján került meghatározásra a bázisérték, adattranszformáció nem szükséges. A célérték eléréséhez szükséges forrás a csapadékvíz rendezés kialakításának költsége 15 ha meglévő iparterületen.
G2: Az idelátogatókat vonzó környezet, magas színvonalú turisztikai szolgáltatások és programok	eredményindikátor	Egy főre jutó idegenforgalmi adó (éves)	Ft	155 (2020)	296,3	Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ elektronikus rendszerében található adatokból havi bontásban rendelkezésre álló értékek egy főre történő összesítése. Tekintettel arra, hogy forrás az indikátorhoz közvetetten kapcsolódik, vagyis tervezett fejlesztések nem kizárólag ehhez az indikátorhoz kapcsolódnak, egységköltség meghatározása

[1] A 10 legtöbb helyi iparűzési adót fizető vállalat egyike bezár.

Stratégiai célok/részcélok	Indikátor típusa	Indikátor neve és definíciója	Mértékegység	Bázisérték	Célérték 2027	Mérés módszere
						nem releváns. Jelen indikátor esetében, közvetett forrás összege 0,343 Mrd Ft.
T: Társadalom, emberi erőforrás	eredményindikátor	Mór lakónépességének száma	fő	13 701 (2020)	13 500	KSH népességstatisztika és személyiadat- és lakcímnyilvántartás adattartalmából kiolvasható, adattranszformáció nem szükséges. Tekintettel arra, hogy forrás az indikátorhoz közvetetten kapcsolódik, vagyis tervezett fejlesztések nem kizárólag ehhez az indikátorhoz kapcsolódnak, egységköltség meghatározása nem releváns. Jelen indikátor esetében, közvetett forrás összege 12,478 Mrd Ft (Megtartó dimenzió teljes összege).
T1: Gondoskodó város, a lakosság igényeihez igazodó humán közszolgáltatások	kimeneti indikátor	Szegregátumokban élők felzárkóztatását célzó programokon résztvevők száma.	fő	92 (2019)	100	A célérték a „Szociális városrehabilitációhoz kapcsolódó humán fejlesztések Móron” című projekten belül a programokkal elért hátrányos helyzetű személyek száma. Ehhez kapcsolódó közvetlen forrás 10 millió Ft.
T2: A térségközponti funkció fejlesztése, magas színvonalú közszolgáltatások	eredményindikátor	Digitálisan elérhető önkormányzati közszolgáltatások száma (Elektronikusan intézhető ügytípusok száma az E-Önkormányzati portálon)	db	20 (2021)	22	Központi jogszabályok és önkormányzati rendeletek alapján az Elektronikusan intézhető ügytípusok száma az E-Önkormányzati portálon, adattranszformációra nincs szükség. Közvetlen egységköltség nem releváns, közvetett forrás 0,036 Mrd Ft. Tekintettel arra, hogy jogszabályok határozzák meg ezen ügytípusok számát, így közvetlen forrás nem értelmezhető, közvetett forrás 0,036 Mrd Ft.
É: Épített és természeti környezet	eredményindikátor	Egy lakosra jutó zöldterület nagysága (éves)	m2	14,1 (2021)	14,31	Mór Város Rendezési tervében belterületen a valós területhasználathoz képesti zöldterület növekményéből számítva. A biológiai aktivitásérték számítás területfelhasználási mennyiségi adatai alapján kerül kiszámításra az éves érték. Tekintettel arra, hogy forrás az

Stratégiai célok/részcélok	Indikátor típusa	Indikátor neve és definíciója	Mértékegység	Bázisérték	Célérték 2027	Mérés módszere
						indikátorhoz közvetetten kapcsolódik, vagyis tervezett fejlesztések nem kizárólag ehhez az indikátorhoz kapcsolódnak, egységköltség meghatározása nem releváns. Jelen indikátor esetében, közvetett forrás összege 0,745 Mrd Ft.
É1: Fejlett helyi és térségi közlekedési infrastruktúra	kimeneti indikátor	Városi kerékpárutak hossza	km	8 (2021)	15	Mór Város Településrendezési Eszközei a fejlesztendő és meglévő térségi és országos kerékpárutakat tartalmazzák. Az éves adatok tervdokumentációk, valamint KENYi adatbázis alapján nyerhetők ki. Eredetileg a kerékpárutak fejlesztése a Vármegyei Önkormányzat hatáskörébe tartozott, ezért a település ilyen célra forrást nem különített el.
É2: Energia- és környezethatékony, klímatudatos város	eredményindikátor	Önkormányzati intézmények energia fogyasztása (éves)	MJ	9 374 400 (2021)	8 437 000	A város intézményeire telepített kisméretű naperőművek termelését figyelő monitoring rendszeréből származó adatok, valamint az energia szolgáltató adataiból számított mennyiség a fogyasztási és termelési adatok nyilvántartása alapján. Tekintettel arra, hogy jogszabályok határozzák meg ezen ügytípusok számát, így közvetlen forrás nem értelmezhető, közvetett forrás 0,143 Mrd Ft.
	eredményindikátor	Szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék aránya az összes elszállított szilárd hulladékhoz viszonyítva (éves mennyiség)	%	5,7 (2021)	8	Területi engedélyes (Depónia) által küldött adatokból évente beszámoló készül a Képviselő-testület számára (beszámoló környezeti állapotról) melyhez számadatok is igényelhetők, amely alapján került kiszámításra az indikátor értéke. Közvetlen forrás nem kapcsolódik az indikátorhoz, a családi házas övezetekben a házhoz menő szolgáltatást a szolgáltató bevezette, a lakótelepi övezetekben gyűjtőedényeket helyezett ki, illetve forgalmas helyeken szelektív hulladékgyűjtő szigetek is kialakításra kerültek.

Stratégiai célok/részcélok	Indikátor típusa	Indikátor neve és definíciója	Mértékegység	Bázisérték	Célérték 2027	Mérés módszere
É3: Tradíciókon alapuló közösségi élet, az épített környezet fenntartható fejlesztése	eredményindikátor	A felújított műemlékvédelmi épületek területének aránya az összes műemlékvédelmi területhez viszonyítva	%	6,6 (2021)	25	A bázisévet megelőző elmúlt 3 évben felújított önkormányzati tulajdonú műemléki épületek területe és a felújított önkormányzati tulajdonú műemléki épületek területének aránya. A finanszírozási tervben több projekt is kapcsolódik közvetlenül ehhez az indikátorhoz, melyeknek értéke összesen 1,095 Mrd ft.

A fenti indikátorok az ITS monitoring rendszerének stratégiai szintű mutatói. Az indikátorok célja, hogy a stratégia végrehajtása során mérhetővé tegyék a célok és részcélok teljesülését, valamint támogassák az önkormányzati döntéshozatalt. A bázis- és célértékek felülvizsgálata az ITS végrehajtása során indokolt lehet, különösen abban az esetben, ha az adatforrások módszertana, a gazdasági környezet vagy a projektportfólió érdemben változik.

Az ITS végrehajtása során az indikátorok alakulását legalább évente célszerű áttekinteni. Az egyes adatok frissítési gyakorisága ugyanakkor az adatforrás jellegétől függ: az önkormányzati és intézményi adatok folyamatosan vagy évente frissíthetők, míg egyes külső statisztikai adatok csak az adatgazda publikációs rendje szerint állnak rendelkezésre.

A monitoring eredményeit az operatív menedzsment gyűjti össze és dolgozza fel. A stratégiai menedzsment ezek alapján értékeli az ITS előrehaladását, és szükség esetén dönthet a projektportfólió, az ütemezés, a forráskeresés vagy az egyes végrehajtási elemek módosításáról.

6.4.2 A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana

A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtése és kezelése az ITS monitoring rendszerének operatív alapját képezi. A stratégia végrehajtása során nem elegendő csak a célindikátorokat figyelni; rendszeresen követni kell az egyes fejlesztések előrehaladását, státuszát, ütemezését, pénzügyi helyzetét, outputjait, eredményeit és kockázatait is.

A monitoring rendszernek ezért az alábbi funkciókat kell betöltenie:

- az ITS monitoringjához kiválasztott indikátorok mérésének módszertanát tartalmazza;
- rögzítse az indikátorok számításához szükséges adatok forrását, gyűjtési módját és kezelését;
- biztosítsa a beavatkozások előrehaladásának rendszeres nyomon követését;
- azonosítsa a projektmegvalósítást érintő főbb kockázatokat;
- kijelölje az adatgyűjtésért, adatkezelésért és monitoringért felelős szervezeti egységeket;
- biztosítsa, hogy a monitoring eredményei visszacsatolódjanak az önkormányzati döntéshozatalba.

Az adatgyűjtés két fő adatforrásra épülhet: saját önkormányzati adatgyűjtésre és külső adatforrásokra. Saját adatgyűjtésnek tekinthetők az önkormányzatnál, a polgármesteri hivatal szervezeti egységeinél, az önkormányzati intézményeknél, az önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságoknál és a projektmegvalósításban közreműködő szervezeteknél keletkező adatok. Külső adatforrásnak minősül

minden olyan adatgazda vagy adatbázis, amely nem az önkormányzat közvetlen belső adatkezeléséhez kapcsolódik.

A monitoring rendszer működtetéséért felelős szervezeti egységként a Városfejlesztési és Üzemeltetési Iroda jelölhető ki, amely az érintett hivatali szervezeti egységekkel, a Projekt Irodával, az önkormányzati intézményekkel, az önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságokkal és a külső adatszolgáltatókkal együttműködésben látja el az adatgyűjtési, rendszerezési és beszámolási feladatokat.
A monitoring rendszer keretében használt főbb adatköröket, felelősöket és adatszolgáltatókat az alábbi táblázat mutatja be.

11. táblázat - A monitoring rendszer keretében használt adatkörök, felelősök és adatszolgáltatók bemutatása

Indikátor megnevezése	Adatgyűjtésért felelős szervezeti egység	Adatszolgáltatók	Elérhetőség biztosítása
Egy lakosra jutó helyi iparűzési adó (éves)	Polgármesteri Hivatal Pénzügyi Iroda, Adócsoport	Belső nyilvántartások; Magyar Államkincstár	Az adatok elérhetőségét az önkormányzati adónyilvántartások és a Magyar Államkincstár települési adóerő-képességre vonatkozó adatközlései biztosítják.
Közművel ellátott iparterületek nagysága	Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési és Üzemeltetési Iroda	Saját adatnyilvántartások; rendezési terv; ingatlannyilvántartási térkép; közműszolgáltatói adatok	Az adatok rendelkezésre állását a meglévő településrendezési dokumentumok, térképi állományok, ingatlannyilvántartási adatok és közműszolgáltatói információk biztosítják.
Egy főre jutó idegenforgalmi adó (éves)	Polgármesteri Hivatal Pénzügyi Iroda, Adócsoport; turisztikai feladatokban érintett szervezeti egység	Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ; önkormányzati adónyilvántartás; turisztikai szolgáltatók	Az adatok az NTAK elektronikus rendszeréből, valamint az önkormányzati idegenforgalmiadó-nyilvántartásból nyerhetők ki.
Mór lakónépességének száma	Polgármesteri Hivatal illetékes hivatali egysége	KSH; személyiadat- és lakcímnyilvántartás	Az adatok a KSH népességstatisztikáiból, valamint a személyiadat- és lakcímnyilvántartásból állnak rendelkezésre.
Szegregátumokban élők felzárkóztatását célzó programokon résztvevők száma	Polgármesteri Hivatal szociális és projektfeladatokat ellátó szervezeti egységei; Projekt Iroda	Projektmegvalósító szervezetek; intézmények; jelenléti ívek; projektbeszámolók	Az adatok a „Szociális városrehabilitációhoz kapcsolódó humán fejlesztések Móron” projekthez kapcsolódó jelenléti ívekből, projektbeszámolókból és intézményi adatszolgáltatásokból állnak rendelkezésre.
Digitálisan elérhető önkormányzati közszolgáltatások	Polgármesteri Hivatal informatikai / igazgatási feladatokat ellátó szervezeti	E-Önkormányzati portál; központi jogszabályi és önkormányzati nyilvántartások	Az adatok az E-Önkormányzati portálon elérhető elektronikusan intézhető ügytípusok listája és a kapcsolódó jogszabályi háttér alapján állnak rendelkezésre.

Indikátor megnevezése	Adatgyűjtésért felelős szervezeti egység	Adatszolgáltatók	Elérhetőség biztosítása
száma	egységei		
Egy lakosra jutó zöldterület nagysága (éves)	Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési és Üzemeltetési Iroda	Rendezési terv; zöldfelületi és területfelhasználási nyilvántartások; biológiai aktivitásérték-számítás adatai	Az adatok a településrendezési eszközökből, a zöldfelületi nyilvántartásokból és a biológiai aktivitásérték-számításhoz használt területfelhasználási adatokból nyerhetők ki.
Városi kerékpárutak hossza	Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési és Üzemeltetési Iroda	Településrendezési eszközök; tervdokumentációk; KENYi adatbázis; közútkezelői adatok	Az éves adatok tervdokumentációk, településrendezési dokumentumok, a KENYi adatbázis és szükség szerint közútkezelői adatszolgáltatás alapján nyerhetők ki.
Önkormányzati intézmények energiafogyasztása	Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési és Üzemeltetési Iroda; érintett önkormányzati intézmények	Intézményi adatszolgáltatás; energiaszolgáltató; napelemes monitoring rendszer	Az adatok az intézményi fogyasztási nyilvántartásokból, az energiaszolgáltatói adatokból és a kisméretű naperőművek termelését figyelő monitoring rendszerből állnak rendelkezésre.
Szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék aránya	Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési és Üzemeltetési Iroda	Depónia Nonprofit Kft.; hulladékgazdálkodási beszámolók	A területi engedélyes szolgáltató által küldött adatokból évente beszámoló készül a Képviselő-testület számára, amelyhez számadatok is igényelhetők.
A felújított műemlékvédelmi épületek területének aránya az összes műemlékvédelmi területhez viszonyítva	Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési és Üzemeltetési Iroda	Önkormányzati projekt- és ingatlannyilvántartások; műemléki épületekre vonatkozó adatok; finanszírozási terv	Az adatok az önkormányzati projekt- és ingatlannyilvántartásokból, a műemléki épületekre vonatkozó nyilvántartásokból és a finanszírozási terv releváns projektadataiból állnak rendelkezésre.

7 MELLÉKLET